สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน
สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

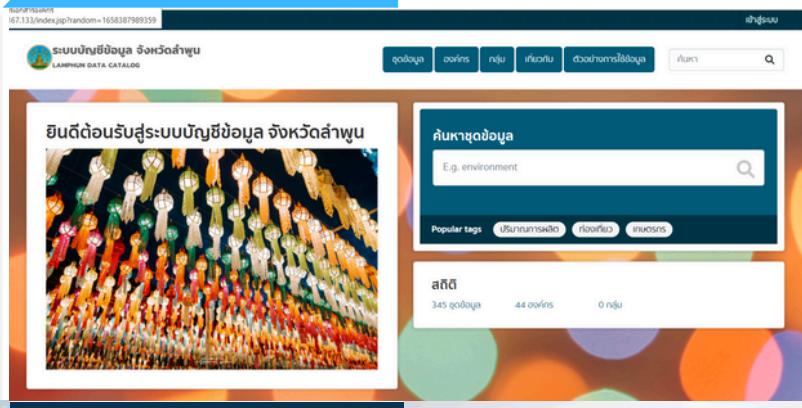
GOVERNMENT DATA CATALOG SMART PLUS

สรุปผลการอบรม

โครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

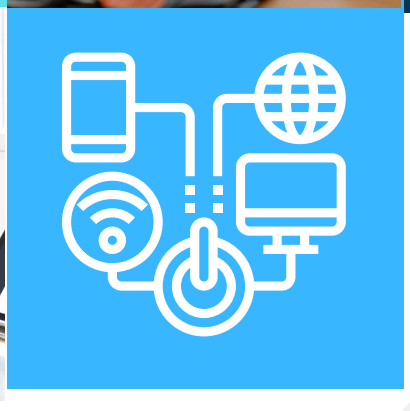

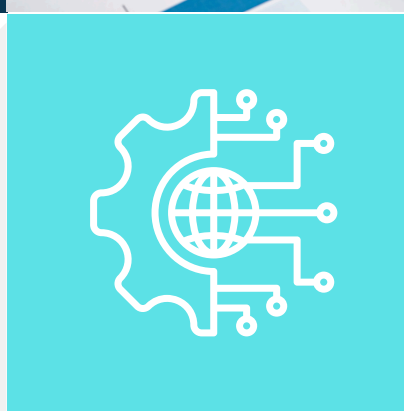

สรุปผลการอบรม

โครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog
ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

คำนำ

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ขับเคลื่อนแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยในระดับพื้นที่ผ่านกลไกคณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด โดยสำนักงานสถิติจังหวัดได้จัดทำแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570) เชื่อมโยงกับแผนระดับ 1 2 และ 3 รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีสถิติทางการหรือชุดข้อมูลตามประเด็นการพัฒนาจังหวัดที่มีความสำคัญจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายและวางแผนในระดับพื้นที่ด้วยความต้องการข้อมูลสถิติเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ ของหน่วยงานให้มีความสอดคล้องกันทั้งในระดับภารกิจและระดับพื้นที่ ประกอบกับการพัฒนา ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลก่อให้เกิดระบบนิเวศข้อมูลใหม่ ส่งผลให้มีผู้ผลิต ผู้ใช้ และรูปแบบข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

เพื่อให้การดำเนินงานด้านสถิติของประเทศไทยมีความเป็นเอกภาพ มีมาตรฐาน ลดความซ้ำซ้อนของการจัดทำสถิติ และเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงและการใช้ข้อมูลสถิติและสารสนเทศร่วมกัน จึงได้มีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 [1] กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการ การบูรณาการข้อมูลภาครัฐ การทำงานให้มีความสอดคล้องกัน การเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องจัดทำคำอธิบายข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐและบัญชีข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) เป็นระบบรวบรวมและเผยแพร่ชุดข้อมูลภาครัฐในรูปแบบข้อมูลเปิด (Open Data) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐต่อสาธารณชน ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ อย่างไรก็ดี จากการติดตามและประเมินผลการใช้งานระบบดังกล่าว พบว่า เครือข่ายสถิติในระดับพื้นที่ยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ และการเชื่อมโยงข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงานในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นในการส่งเสริมสมรรถนะของเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ ให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาครัฐผ่านระบบ Government Data Catalog ได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุม และตรงตามความต้องการ อันจะนำไปสู่การยกระดับการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ (evidence-based decision making) ในการวางแผนและบริหารจัดการในระดับพื้นที่

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ในฐานะหน่วยงานภายใต้สังกัดสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงมุ่งมั่นที่จะให้บริการด้านข้อมูลสถิติ และผลักดันให้มีการใช้ข้อมูลสถิติและสารสนเทศเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวม การดำเนินการบูรณาการข้อมูลสถิติ และจัดให้มีโครงการตามมาตรฐาน และนำไปสู่การแบ่งปันข้อมูลสถิติและสารสนเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนส่งเสริมให้เครือข่ายสถิติระดับพื้นที่สามารถจัดการข้อมูลให้พร้อมใช้ เป็นมาตรฐาน และดำเนินการภายใต้กรอบธรรมาภิบาล และลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้เกิดการแบ่งปันและใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐร่วมกันอย่างมีมาตรฐานเดียวกันจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติ

ระดับพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ และจังหวัด ใช้ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานสำหรับบริหารจัดการข้อมูลภายในหน่วยงานให้เป็นระบบ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐกับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ อาทิเช่น การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) เป็นต้น รวมถึงด้านการวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ข้อมูลเปิดภาครัฐ รวมทั้งสร้างการรับรู้การใช้ประโยชน์ บัญชีข้อมูลภาครัฐในวงกว้างอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสรุปผลการอบรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ สำหรับใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสถิติจังหวัด รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ “ร่วมคิด”โดยการประสานความร่วมมือเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ในการวิเคราะห์และกำหนดรายการสถิติที่สำคัญและจำเป็น“ร่วมทำ” โดยการบูรณาการการผลิตข้อมูลสถิติที่ครอบคลุมและมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่ได้อย่างตรงจุด และ “ร่วมใช้” ผ่านการแบ่งปันและเปิดเผยข้อมูลสถิติผ่านระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

กลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

บทสรุปผู้บริหาร

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ได้จัดอบรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เครือข่ายสถิติให้มีความรู้ความเข้าใจหลักการพื้นฐานของระบบสถิติประเทศไทย และส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ และจังหวัดใช้ระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดสำหรับบริหารจัดการข้อมูลภายในหน่วยงานให้เป็นระบบ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐกับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ โดยมีเนื้อหาในการอบรมอาทิเช่น การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) การวิเคราะห์ และใช้ประโยชน์ข้อมูลเปิดภาครัฐ เป็นต้น รวมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำข้อมูลสถิติระดับพื้นที่ ซึ่งมีระยะเวลาในการอบรม 1 วัน โดยจัดขึ้นในวันอังคาร ที่ 22 กรกฎาคม 2568 เวลา 08.30 – 16.30 น. ณ โรงแรมแกรนด์ ปา โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท ลำพูน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โดยผู้เข้าร่วมการอบรม ประกอบด้วยหน่วยงานภาคีเครือข่ายจำนวน 46 หน่วยงาน 51 คน โดยสามารถสรุปผลความพึงพอใจในภาพรวมต่อการอบรม ครั้งนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.28 หรือ ร้อยละ 85.5 สามารถสรุปผลได้ 3 ประการ ดังนี้

1) การพัฒนาความรู้และทักษะ

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสถิติเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแนวทางการจัดทำและพัฒนาข้อมูลให้มีคุณภาพ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ และการนำไปใช้ประโยชน์มากขึ้น

2) เครือข่ายมีความร่วมมือ

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่มีความเข้มแข็ง เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการผลิตและใช้ข้อมูลร่วมกัน

3) การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลสถิติในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการวางแผนพัฒนาจังหวัด โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐที่ผ่านกระบวนการจัดทำ และตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของจังหวัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการในพื้นที่อย่างทันท่วงที อีกทั้งยังสนับสนุนให้หน่วยงานในระดับพื้นที่มีการใช้ข้อมูลร่วมกันสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลข้อมูล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการข้อมูลและตอบสนองต่อประเด็นการพัฒนาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน

การจัดอบรมฯ ครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ทั้งการส่งเสริมองค์ความรู้และเพิ่มพูนทักษะในการบริหารจัดการระบบสถิติ โดยส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐ ใช้ระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดสำหรับบริหารจัดการข้อมูลภายในหน่วยงาน รวมถึงการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสถิติ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานที่มั่นคง ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถตอบสนองต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	**ก**
บทสรุปผู้บริหาร	**ข**
สารบัญ	**ค**
สารบัญภาพ	**ช**
บทที่ 1 สรุปเนื้อหาการบรรยาย	**1**
1.1 การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย	**2**
1.1.1 เปรียบเทียบระบบสถิติของประเทศต่าง ๆ กับประเทศไทย	2
1.1.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการระบบสถิติ	3
1.1.3 พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 กับแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย	8
1.1.4 สถิติทางการ (Official Statistics: OS)	9
1.1.5 การพัฒนาสถิติทางการในระดับพื้นที่	9
1.2 การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) และการนำไปใช้ประโยชน์	**12**
1.2.1 สถานการณ์การใช้ข้อมูลภาครัฐ	12
1.2.2 การขับเคลื่อนสู่รัฐบาลอัจฉริยะและเปิดเผยข้อมูล	13
1.2.3 กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ	14
1.2.4 การจัดทำระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	15
1.3 การจัดเตรียมชุดข้อมูล	**19**
1.3.1 รู้จักระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	19
1.3.2 ข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	20
1.3.3 คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาตา (Metadata)	23
1.4 การจัดเตรียมทรัพยากรข้อมูล	**25**
1.4.1 ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นโครงสร้าง เทียบกับ ไม่เป็นโครงสร้าง	25
1.4.2 คุณลักษณะของชุดข้อมูลที่เป็น Machine Readable สำหรับ Open Data	26
1.4.3 ตัวอย่างการจัดการไฟล์ข้อมูล โดยใช้ Microsoft Excel ใน Power Query	28
1.4.4 ตัวอย่างการตรวจสอบความถูกต้องจากที่แปลงตารางให้พร้อมใช้ Microsoft Excel ใน Pivot Table	29
1.5 การใช้งานระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่	**30**
1.5.1 การกำหนดผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และหน้าที่จัดการบัญชีข้อมูล	30
1.5.2 ขั้นตอนการนำชุดข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ผ่านการ Key-In	31

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
1.5.3 การแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล และทรัพยากรข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่	32
1.5.4 การอัพเดทชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่	33
1.6 การใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	**34**
1.6.1 การสืบค้นชุดข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	35
1.6.2 การนำเข้าข้อมูล ด้วยไฟล์ CSV ด้วยโปรแกรม Power BI	38
1.6.3 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI	39
1.6.4 การนำเสนอรายงานด้วย กราฟ และการปรับแต่งกราฟ ด้วยโปรแกรม Power BI	41
บทที่ 2 สรุปผลการอบรมโครงการส่งเสริมฯ จังหวัดลำพูน	43
2.1 ผลกิจกรรมการโต้ตอบ “การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย”และ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและการนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ การทดสอบก่อน (Pre-test) และหลังการอบรม (Post-test)	45
2.2 การนำเสนอผลการทบทวนรายการข้อมูลในเล่มแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวน 2568 และการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน	50
2.3 work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน	51
2.4 สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ	52
2.5 ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน	55
2.6 ภาพถ่ายการอบรมโครงการส่งเสริมฯ	57
บทที่ 3 สรุปผลการอบรมโครงการส่งเสริมฯ ในภาพรวม	58
3.1 สรุปผลการอบรมฯ	59
3.2 ปัญหาและอุปสรรค	60
3.3 ข้อเสนอแนะ	61
3.4 แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป	62
ภาคผนวก	63
ภาพประกอบการอบรม	63
เอกสารประกอบการอบรม	63

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 ระบบสถิติประเทศไทย 3
ภาพ 2 แนวคิด Top-down approach 3
ภาพ 3 กระบวนการจัดเก็บข้อมูลแบบ “ล่างขึ้นบน” 4
ภาพ 4 Pain point ของผู้กำหนดนโยบายและผู้ใช้ข้อมูล 5
ภาพ 5 ผลกระทบต่อผู้ใช้สถิติทางการในระดับต่างๆ 6
ภาพ 6 แนวคิดการพัฒนาสถิติทางการของประเทศ 7
ภาพ 7 ร่างแผนแม่บทสถิติประเทศไทย ฉบับ 3 (พ.ศ.2566 -2570) 8
ภาพ 8 คุณสมบัติของสถิติทางการ 9
ภาพ 9 การจัดทำบัญชีภาครัฐในภาพรวมของประเทศ 16
ภาพ 10 การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐในจังหวัด 16
ภาพ 11 ความสัมพันธ์ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ 18
ภาพ 12 ชุดข้อมูลระบบบัญชีข้อมูล 19
ภาพ 13 ระดับการเข้าถึงข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ 22
ภาพ 14 คำอธิบายขอมูลทางเลือก (Optional Metadata) 24
ภาพ 15 ตัวอย่าง การจัดการไฟล์ข้อมูลให้พร้อมใช้ โดยใช้ Microsoft Excle ใน Power Query 28
ภาพ 16 การตรวจสอบความถูกต้องจากที่แปลงตารางให้พร้อมใช้ Microsoft Excle ด้วย Povot Table Excle ใน Power Query 29
ภาพ 17 ขั้นตอนการนำชุดข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ผ่านการ Key-In 31
ภาพ 18 การแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล และทรัพยากรข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ 32
ภาพ 19 การอัพเดทชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ 33
ภาพ 20 ความสัมพันธ์ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ 35
ภาพ 21 การสืบค้นหรือการตรวจสอบการมีอยู่ของชุดขอมูล 35
ภาพ 22 การใช้ประโยชน์ชุดข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน 37
ภาพ 23-24 การนำเข้าข้อมูล ด้วยไฟล์ CSV ด้วยโปรแกรม Power BI 38
ภาพ 25-31 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI 39
ภาพ 32 การจัดทำกราฟ 41
ภาพ 33 การปรับแต่งรูปแบบการแสดงผลของกราฟ 41
ภาพ 34 การใส่ Filters สำหรับการนำเสนอ 41

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพ 35 การตั้งค่า Filters ให้ มีผลเฉพาะบางกราฟที่ต้องการให้แสดงผล 42
ภาพ 36 การ Refresh ข้อมูล 42
ภาพ 37 การแก้ไข URL ของชุดข้อมูล 42
ภาพ 38 ผลการสำรวจช่วงวัยของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม 45
ภาพ 39 ผลการสำรวจหน่วยงานของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม 45
ภาพ 40-46 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่าย 46
ภาพ 47 ตารางสรุปรายการสถิติทางการจังหวัดลำพูน 50
ภาพ 48 work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน 51
ภาพ 49 ภาพกิจกรรม work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน 51
ภาพ 50 ภาพกิจกรรมหลังจบ work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน 52
ภาพ 51 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน 52
ภาพ 52 แผนภูมิแสดงความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน 53
ภาพ 53 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านสถานที่ของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน 53
ภาพ 54 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านเนื้อหาและระยะเวลาของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน 54
ภาพ 55 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านวิทยากรของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน 54
ภาพ 56 ภาพกิจกรรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ 57

บทที่ 1

สรุปเนื้อหาการบรรยาย

1.1 การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย

โดย : นางสาวนิตยา ปะอินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

1.1.1. เปรียบเทียบระบบสถิติของประเทศต่าง ๆ กับประเทศไทย

ระบบสถิติแบบองค์กรเดี่ยว คือ ประเทศที่มีหน่วยสถิติเพียงองค์กรเดียวที่ดำเนินงานด้านสถิติอย่างเป็นทางการ ได้แก่ อินโดนีเซีย

ระบบสถิติแบบหลายองค์กร คือ ที่มีหลายหน่วยงานทำหน้าที่เป็นหน่วยสถิติของประเทศ โดยมักมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำกับหรือประสานงานกับหน่วยสถิติต่าง ๆ ประเทศส่วนใหญ่ในโลกนิยามใช้ระบบนี้หรือพยายามพัฒนาระบบนี้ ได้แก่ ระบบสถิติแบบรวมศูนย์ ได้แก่ สำนักงานสถิติแคนาดา สำนักงานสถิติออสเตรเลีย

ระบบสถิติแบบกระจายงาน โดยการทำข้อตกลง ได้แก่ สำนักงานสถิติเกาหลีใต้

ระบบสถิติแบบกระจายงานตามพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานสถิติญี่ปุ่น

ระบบสถิติประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่ เป็นหน่วยสถิติกลางของประเทศ และมีหน่วยงานภาครัฐอีกเป็นจำนวนมากต่างมีระบบจัดเก็บข้อมูลทั้งที่ได้จากการบริหารงาน งานทะเบียน และจากความต้องการเฉพาะของหน่วยงานเพื่อประมวลเป็นสถิติและสารสนเทศตามความต้องการของหน่วยงานเป็นหลัก

ภาพ 1 ระบบสถิติประเทศไทย

เพื่อให้ประเทศไทยมีระบบสถิติที่เชื่อถือได้และสอดรับกับนโยบายการพัฒนาประเทศ จึงมีการจัดทำแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยเพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ มุ่งเน้นการผลิตและเผยแพร่สถิติที่มีคุณภาพตามหลักวิชาการและมาตรฐานสากล เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนและประเมินผลการพัฒนาประเทศในทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของการขับเคลื่อนด้วยข้อมูลและสารสนเทศ ระบบสถิติที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

1.1.2 ความสำคัญของการบริหารจัดการระบบสถิติ

การบริหารราชการผ่านระบบสถิติการบริหารราชการทุกระดับของประเทศต่างต้องใช้ข้อมูลสถิติ ในการกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย โดยมีการถ่ายทอดจาก “บนลงล่าง” (Top-down approach) แนวคิดดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ข้อมูลถูกกำหนด และจัดทำ ในระดับบริหาร เช่น หน่วยงานกลางของรัฐหรือกระทรวงหลักก่อนที่จะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานระดับรองและระดับปฏิบัติการ โดยมุ่งเน้น ให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน ทั่วประเทศ กล่าวคือ ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมายต่าง ๆ ได้ถูกถ่ายทอดจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาประเทศ นโยบายรัฐบาล ตัวชี้วัดสากล (Agenda based) ไปสู่ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ตามภารกิจกระทรวง กรม และหน่วยงานในส่วนกลาง (Function based) และยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับพื้นที่ ทั้งราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น (Area based) และใช้ข้อมูลสถิติ ในการติดตามประเมินผลการพัฒนา กระบวนการใช้ข้อมูลแบบ “บนลงล่าง” ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ภาพ 2 แนวคิด Top-down approach

1) การกำหนดนโยบายและตัวชี้วัดในระดับสูง หน่วยงานส่วนกลาง เช่น คณะรัฐมนตรี กระทรวงหลัก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนด ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของ

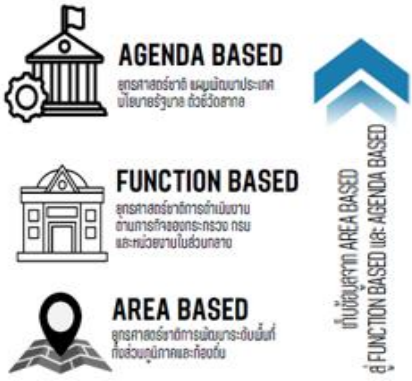
ประชาชน ตลอดจนการตั้งเป้าหมายของโครงการพัฒนาต่าง ๆ เช่น อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ระดับคุณภาพการศึกษา ระดับการเข้าถึงบริการสาธารณสุข เพื่อให้สามารถใช้ เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

2) การถ่ายทอดข้อมูลและแนวทางปฏิบัติไปยังหน่วยงานรอง หน่วยงานในระดับจังหวัดและอำเภอได้รับการถ่ายทอดข้อมูลและเป้าหมายจากหน่วยงาน ส่วนกลาง เพื่อนำไปปฏิบัติและรายงานผลกลับไปยังส่วนกลาง โดยอาจจำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานในระดับปฏิบัติสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้จากส่วนกลางได้อย่างสอดคล้องและเป็นรูปธรรม

3) การติดตามและประเมินผล หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการติดตามผลการดำเนินงานตามภารกิจ โดยอ้างอิงจากตัวชี้วัดที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ ผลลัพธ์ที่ได้จากการติดตามและประเมินผลจะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์และปรับปรุง แนวทางการบริหารจัดการในระยะต่อไป

ทิศทางการผลิตสถิติประเทศไทย

การผลิตข้อมูลสถิติของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะ การดำเนินงานที่กระจายตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน โดยใช้กระบวนการ จัดเก็บข้อมูลแบบ “ล่างขึ้นบน” (Bottom-up approach) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เน้นการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับแหล่งข้อมูลมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัด หรือภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยข้อมูลเหล่านี้จะถูกส่งต่อและสังเคราะห์ในระดับสูงขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาในระดับประเทศ กล่าวคือ เก็บข้อมูลที่ได้จากการบริหารงานของแต่ละหน่วยงานในระดับพื้นที่ แล้วรายงานข้อมูลต่อหน่วยควบคุมในระดับที่สูงกว่าจึงเป็นการเก็บข้อมูลสถิติจาก Area based สู่ Function based และ Agenda based กระบวนการผลิตสถิติแบบ “ล่างขึ้นบน” ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ภาพ 3 กระบวนการจัดเก็บข้อมูลแบบ “ล่างขึ้นบน”

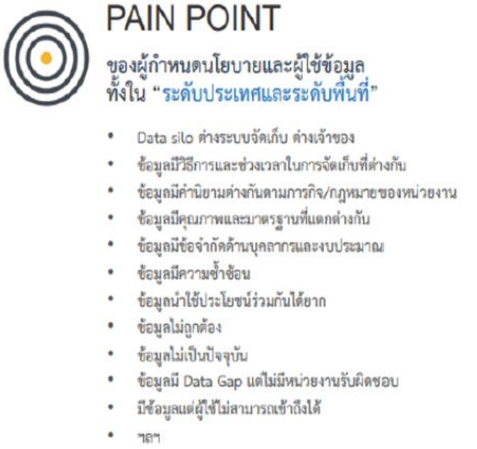
1) การจัดเก็บข้อมูลในระดับพื้นที่ แนวคิดการผลิตข้อมูลจาก “ล่างขึ้นบน” หน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐในระดับ จังหวัด ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชน ภาคธุรกิจ และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยอาจดำเนินการผ่านการสำรวจภาคสนาม เช่น ข้อมูลแรงงานเกษตร รายได้ครัวเรือน การเข้าถึงบริการสาธารณสุข เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลสำหรับการวางแผนและตัดสินใจเชิงนโยบาย

2) การส่งต่อและรวบรวมข้อมูลสู่ระดับสูงขึ้น ข้อมูลที่จัดเก็บจากระดับพื้นที่จะถูกส่งต่อไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด หน่วยงานส่วนกลางหรือ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการตรวจสอบประมวลผล และใช้ในการกำหนดนโยบายหรือวางแผนในระดับมหาภาค

3) การวิเคราะห์และใช้ประโยชน์จากข้อมูล หน่วยงานส่วนกลาง เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงบประมาณ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูลจากพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยการผลิตสถิติ แบบ “ล่างขึ้นบน” ช่วยให้การกำหนดนโยบายมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในแต่ละพื้นที่ แนวทางการผลิตข้อมูลแบบ “ล่างขึ้นบน” เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ ของประเทศไทย โดยมุ่งเน้นความถูกต้องแม่นยำ ครอบคลุม เป็นปัจจุบัน และตรงกับบริบทของแต่ละ พื้นที่รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจมีความท้าทายด้านมาตรฐาน การเก็บข้อมูล การบูรณาการข้อมูลจากหลายหน่วยงาน และข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้กระบวนการเหล่านี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความท้าทายในการใช้ข้อมูล

ข้อมูลเป็นทรัพยากรสำคัญที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและตัดสินใจทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ แต่การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ยังคงมีอุปสรรคหลายประการ ผู้กำหนดนโยบายและผู้ใช้ข้อมูลต่างต้องเผชิญกับปัญหาหลัก (Pain point) ในการใช้ข้อมูล ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ภาพ 4 Pain point ของผู้กำหนดนโยบายและผู้ใช้ข้อมูล

1) การแยกส่วนของข้อมูล (Data silo) ข้อมูลที่จัดเก็บมักจะกระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ และไม่มีการบูรณาการที่เชื่อมโยงกัน อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานเกิดความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ อีกทั้ง ข้อมูลบางประเภทมีลักษณะเฉพาะตัว ทำให้ยากต่อการจัดเก็บและนำมาใช้ร่วมกัน นอกจากนี้ยังส่งผลต่อมุมมองภาพรวม ของข้อมูล ทำให้การวิเคราะห์และการกำหนดนโยบายขาดความแม่นยำ

2) มาตรฐานและคุณภาพของข้อมูล การขาดมาตรฐานกลางในการจัดเก็บและใช้ข้อมูลในแต่ละหน่วยงาน ส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อน เมื่อนำข้อมูลมาใช้เปรียบเทียบหรือวิเคราะห์ นอกจากนี้ข้อมูลบางชุดไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย หรือมีความซ้ำซ้อนกัน ทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาความไม่พร้อมของข้อมูล (Data gap) ซึ่งอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด

3) การเข้าถึงและการใช้ข้อมูล ข้อมูลที่จัดเก็บไว้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงและนำไปใช้ เช่น ข้อมูลบางชุดไม่สามารถเปิดเผยต่อ สาธารณะได้หรือมีเงื่อนไขในการเข้าถึงที่ซับซ้อน ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดด้านกฎหมายและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันระหว่างหน่วยงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการแบ่งปันข้อมูล

การบริหารจัดการระบบสถิติและผู้ใช้ข้อมูล

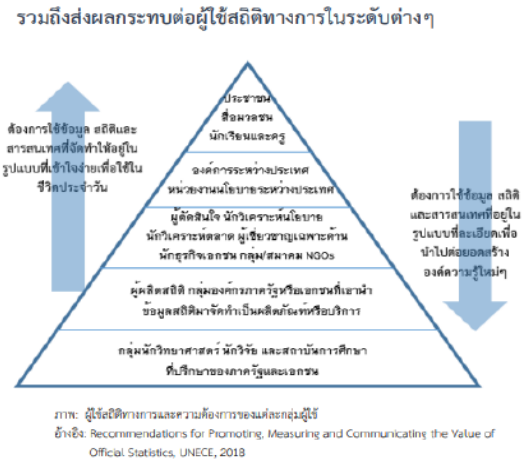
ข้อมูลเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิเคราะห์และการตัดสินใจ แต่ความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลนั้น มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมและเศรษฐกิจ จากการศึกษาของ European Statistical Advisory Committee (ESAC)1 ได้แบ่งผู้ใช้ข้อมูลออกเป็น 5 กลุ่มหลัก ได้แก่

1) กลุ่มผู้ใช้ทั่วไป เช่น ประชาชน สื่อมวลชน นักเรียนและครู ซึ่งต้องการข้อมูลที่เข้าใจง่ายและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2) หน่วยงานระหว่างประเทศและหน่วยงานกำหนดนโยบาย ซึ่งมีตัวชี้วัดที่ชัดเจน และต้องการข้อมูลที่แม่นยำเพื่อนำไปใช้ในการติดตามนโยบาย

3) ผู้ใช้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักวิเคราะห์นโยบาย ผู้เชี่ยวชาญ นักธุรกิจ NGOs ซึ่งต้องการข้อมูลเฉพาะด้านเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ

4) ผู้ผลิตสถิติและผู้ให้บริการสารสนเทศ ซึ่งนำข้อมูลไปพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือบริการเพิ่มเติม เช่น นักพัฒนาแอปพลิเคชัน

ภาพ: ผู้ใช้สถิติทางการและความต้องการของแต่ละกลุ่มผู้ใช้
อ้างอิง: Recommendations for Promoting, Measuring and Communicating the Value of Official Statistics, UNECE, 2018

ภาพ 5 ผลกระทบต่อผู้ใช้สถิติทางการในระดับต่างๆ

5) นักวิจัยและสถาบันการศึกษา ซึ่งต้องการข้อมูลระดับลึก (Microdata) เพื่อใช้ในการศึกษา และพัฒนาองค์ความรู้ใหม่การบริหารจัดการระบบสถิติจึงต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลที่หลากหลายและมีแนวทาง การสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อ การพัฒนาในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศได้อย่างมีประสิทธิผล

การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดระบบนิเวศข้อมูลใหม่ (New data Ecosystem)

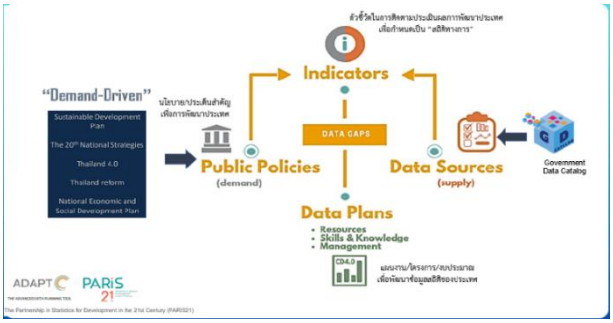
ระบบนิเวศข้อมูลใหม่ ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่หน่วยงานด้านสถิติ ในระดับสากลให้ความสนใจในการปรับทิศทางการทำงานของสสำนักงานสถิติประเทศต่าง ๆ ที่เผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ภาครัฐต้องการให้เกิด

- การแบ่งปันข้อมูลเพื่อการวางแผน
- การกำหนดนโยบาย และการสนับสนุนการตัดสินใจของภาครัฐ
- การใช้ข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยและการตัดสินใจในเชิงธุรกิจ
- การติดตามประเมินผล SDGs

โดย มีการพูดถึงประเด็น วาระข้อมูลภาครัฐ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีการจัดทำยุทธศาสตร์ข้อมูลของประเทศและความต้องการสถิติที่มีความทันสมัย โดยเฉพาะผู้ตัดสินใจที่ต้องการข้อมูลแบบ Near Real-Time ที่เจาะลึกและการวิเคราะห์ที่ซับซ้อน

แนวคิดการพัฒนาสถิติทางการของประเทศ

การจัดทำสถิติทางการ คือ แหล่งข้อมูลของรายการข้อมูลสำคัญที่ภาครัฐมีอยู่หรือ Supply of Data Sources ที่ใช้เปรียบเทียบกับความต้องการใช้ข้อมูลหรือ Demand ของสถิติทางการเพื่อใช้จัดทำตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ในการพัฒนาสถิติทางการจะปรับกระบวนการทำงานจากในอดีตผ่านการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD catalog) ตามแนวคิด PARIS 21 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาสถิติทางการเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs ที่องค์การสหประชาชาติมีการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับสากล บัญชีข้อมูลภาครัฐยังเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำสถิติทางการคือ เป็นแหล่งข้อมูลของรายการข้อมูลสำคัญโดยหน่วยงานเจ้าของชุดข้อมูล ตัวชี้วัดที่เป็นสถิติทางการ จำเป็นต้องจัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata) ตามหลักการการจัดทำบัญชีข้อมูล เพื่อให้ทราบสถานะและแหล่งที่มาของตัวชี้วัดที่เป็นสถิติทางการดังกล่าวว่ามีข้อมูลพร้อมแล้วหรือไม่ เพื่อให้แน่ใจว่ามีตัวชี้วัดที่เป็นสถิติทางการ สำหรับใช้ในการประเมินและติดตามผลเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่

ภาพ 6 แนวคิดการพัฒนาสถิติทางการของประเทศ

1.1.3 พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 กับแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย

พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 มีจุดมุ่งหมายหลักในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดทำสถิติของประเทศไทยให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ปัจจุบัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบการดำเนินงานด้านสถิติ ของประเทศไทย โดยกำหนดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับสถิติตามหลักวิชาการและมอบอำนาจหน้าที่สำคัญ ได้แก่

- จัดทำแผนแม่บทเกี่ยวกับการดำเนินงานทางสถิติของรัฐ
- ประสานงานและหารือร่วมกับหน่วยงานเพื่อกำหนดความรับผิดชอบในการดำเนินงานทางสถิติ
- สร้างเครือข่ายสถิติเพื่อให้ได้มาซึ่งฐานข้อมูลสถิติที่สำคัญและเป็นปัจจุบันของประเทศ

เพื่อให้ประเทศมีระบบสถิติที่เชื่อถือได้ พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 ได้กำหนดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีหน้าที่จัดทำแผนแม่บทเกี่ยวกับการดำเนินงานทางสถิติของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการพัฒนาประเทศ เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาระบบสถิติของประเทศร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้สามารถผลิตสถิติที่มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล สำหรับใช้วางแผนและประเมินผล การพัฒนาในทุกระดับ ประเทศไทยมีการขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยมาแล้ว 2 ฉบับโดยแผนแม่บทฯ แต่ละฉบับที่ผ่านมามีพัฒนาการและเป้าหมายตามความสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบท การพัฒนาประเทศ ในปัจจุบันอยู่ในช่วงการดำเนินงานภายใต้ (ร่าง) แผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะทางสถิติของประเทศ ซึ่งรวมถึงการผลิต การเผยแพร่ การใช้ประโยชน์ โครงสร้างพื้นฐานและแหล่งข้อมูลใหม่ ๆ แผนแม่บทฯ ฉบับนี้อยู่ระหว่างการนำเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาเพื่อประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

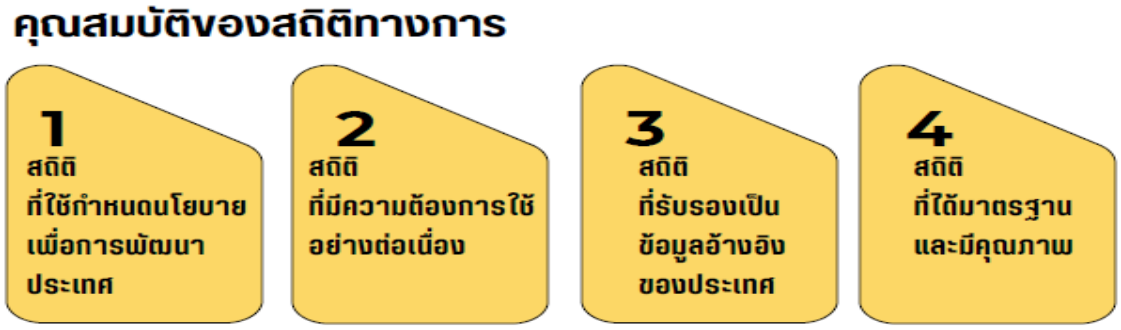

ภาพ 7 ร่างแผนแม่บทสถิติประเทศไทย ฉบับ 3 (พ.ศ.2566 -2570)

1.1.4 สถิติทางการ (Official Statistics: OS)

การพัฒนา “ข้อมูล” ที่ได้จากการรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งข้อมูลสำมะโนหรือการสำรวจตัวอย่าง ข้อมูลจากการบริหารงาน และข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System: GIS) และข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ข้อมูลเหล่านี้เป็นวัตถุดิบตั้งต้นที่ต้องผ่านกระบวนการประมวลผล ทางสถิติ เมื่อข้อมูลดิบถูกนำมาประมวลผลจะได้ “สถิติ” ซึ่งเป็นข้อความหรือตัวเลขสำหรับใช้อธิบายหรือสรุปภาพรวมของข้อมูลชุดนั้น ๆ จากนั้นจะถูกพัฒนาไปสู่ “สถิติทางการ” ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย สนับสนุนการตัดสินใจ และติดตามผลการพัฒนา

ในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับพื้นที่ สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการระบบสถิติ ร่วมขับเคลื่อนและประสาน หน่วยสถิติเพื่อพัฒนาระบบสถิติของประเทศให้มีสถิติทางการ โดยสถิติทางการ คือ ข้อความหรือตัวเลข ที่เป็นตัวแทนแสดงถึงคุณลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ในประเทศ ที่ประมวลตามความเป็นจริงจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามหลักวิชาการทางสถิติ และเป็นสถิติที่มีความสำคัญต่อการใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อการพัฒนาประเทศ มีคุณสมบัติ ดังนี้

ภาพ 8 คุณสมบัติของสถิติทางการ

สถิติทางการจึงมีความสำคัญอย่างมาก ถือเป็นส่วนหนึ่งหรือรากฐานของการพัฒนาประเทศ และสร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในมิติสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุน การตัดสินใจ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐอย่างโปร่งใส

1.1.5 การพัฒนาสถิติทางการในระดับพื้นที่

สถิติทางการระดับจังหวัดเป็นข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของจังหวัดอย่างแท้จริง มีความสำคัญ จำเป็นต่อการพัฒนาจังหวัดโดยผ่านกลไกคณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด ข้อมูลเหล่านี้มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนา ติดตามและประเมินผล ตลอดจนสนับสนุนการวิจัย ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังช่วยปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น แนวทางการพัฒนาสถิติทางการระดับจังหวัดภายใต้กรอบแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้” ประกอบด้วย

วิเคราะห์รายการสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์รายการสถิติจะยึดหลักตามความต้องการใช้ข้อมูล (Demand-driven) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ยอมรับในระดับสากลโดย PARiS212 โดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนระดับต่าง ๆ เป็นโจทย์ความต้องการ และพิจารณาตัวชี้วัดและข้อมูลสถิติที่ใช้ติดตามแผนดังกล่าวเพื่อตอบประเด็นการพัฒนาจังหวัดหรือประเด็นสำคัญ ทำให้จังหวัดมีรายการสถิติที่ตรงตามความต้องการใช้อย่างแท้จริง

พัฒนาสถิติ

กระบวนการพัฒนาสถิติเพื่อให้ได้ชุดข้อมูลที่มีความพร้อมใช้แบบอัตโนมัติ (Machine readable) ที่พร้อมเผยแพร่บนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งจะช่วยให้การเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ จากข้อมูลสถิติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ประมวลผลข้อมูลระเบียนเป็นสถิติ
2) กลั่นกรองและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากหลายแหล่ง (Clearing)
3) จัดทำข้อมูลให้มีความครบถ้วน ครอบคลุมทั้งมิติเวลา พื้นที่ และการจัดจำแนกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล
4) จัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปโครงสร้าง
5) จัดทำข้อมูลที่อยู่ในรูปโครงสร้าง ให้มีความพร้อมใช้อัตโนมัติ
6) จัดทำคำอธิบายข้อมูล (Metadata) เพื่อเตรียมนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด

การพัฒนาข้อมูลสู่สารสนเทศเป็นกระบวนการสำคัญในการเปลี่ยนแปลงข้อมูลดิบให้เป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวม “ข้อมูล” ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ และนำมาผ่านกระบวนการประมวลผลทางสถิติ เพื่อให้ได้ “สถิติ” ซึ่งเป็นข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์และสรุปผล ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง อย่างไรก็ตาม สถิติที่ได้อาจยังไม่เพียงพอต่อการสนับสนุน การตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการสังเคราะห์และตีความข้อมูลดังกล่าว เพื่อให้ได้ “สารสนเทศ” ซึ่งเป็นความรู้ที่ผ่านการกลั่นกรองและจัดระเบียบ เพื่อสื่อสารและนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้ กระบวนการดังกล่าวมีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่มีข้อมูลจำนวนมากเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาข้อมูลสู่สารสนเทศอย่างเป็นระบบจะช่วยให้สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างเต็มศักยภาพและสนับสนุนการตัดสินใจในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิผล

ใช้ประโยชน์สถิติร่วมกัน

การเผยแพร่ข้อมูลสถิติผ่านระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสถิติอย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่ในทุกมิติ โดยข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และมีธรรมาภิบาลจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและโปร่งใส หน่วยงานภาครัฐสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวในการกำหนดนโยบายและแผนงานที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง ขณะที่ภาคเอกชนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจ การลงทุน และการพัฒนาธุรกิจ ได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ การเปิดเผยข้อมูลอย่างเป็นระบบจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน

แผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ.2566-2570) จังหวัดลำพูน

โดยได้มีการจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี 2566 โดยมีการขับเคลื่อนการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมรายการสถิติทางการที่สำคัญจำเป็นเพื่อใช้ในการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ และนโยบายของภาครัฐ เพื่อช่วยในประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร หน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด โดยมีการทบทวนปรับปรุงรายการสถิติที่สำคัญจำเป็นทุกปีเพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัด /กลุ่มจังหวัด

1.2 การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) และการนำไปใช้ประโยชน์

โดย : นางสาวนิตยา ปะอินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog: GD Catalog) เป็นกลไกสำคัญในการบริหาร จัดการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐให้เป็นระบบและมีมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และใช้ประโยชน์ จากข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน อันจะนำไปสู่การพัฒนาบริการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้อย่างตรงจุด และขับเคลื่อนประเทศไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ

1.2.1 สถานการณ์การใช้ข้อมูลภาครัฐ

การใช้ข้อมูลภาครัฐเป็นองค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและการบริหารจัดการ ประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันการใช้ข้อมูลภาครัฐประสบกับความท้าทายที่สำคัญหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการให้บริการและการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน สามารถสรุปสภาพปัญหา การใช้ข้อมูลภาครัฐออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

- การเข้าถึงข้อมูล ความไม่ชัดเจนในการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลและเจ้าของข้อมูล รวมถึงข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ ตามหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เกิดความยุ่งยากในการค้นหาและเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการ
- ความเป็นปัจจุบันและการเชื่อมโยงของข้อมูล ข้อมูลภาครัฐบางส่วนยังขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย และการจัดเก็บข้อมูลที่กระจัดกระจายอยู่ตาม หน่วยงานต่าง ๆ ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้ข้อมูลที่นำไปใช้ไม่สามารถ สะท้อนสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างถูกต้อง
- การจัดเก็บและรูปแบบข้อมูล แต่ละหน่วยงานมีรูปแบบการจัดเก็บและโครงสร้างข้อมูลที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดปัญหาในการนำ ข้อมูลไปใช้งานร่วมกัน เช่น ข้อมูลบางชุดอาจใช้รูปแบบไฟล์ที่ไม่สอดคล้องกัน หรือมีการบันทึกข้อมูลในลักษณะที่ ไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างสะดวก ความไม่พร้อมใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญในการนำข้อมูลไปใช้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.2.2 การขับเคลื่อนรัฐบาลอัจฉริยะ

การขับเคลื่อนรัฐบาลอัจฉริยะดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (แผนระดับ 1) โดยเป็นภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางและมีความเชื่อมโยง ในการให้บริการสาธารณะ เพื่อยกระดับการให้บริการประชาชนให้มีความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และมี ประสิทธิภาพ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ มีการบริการจัดการข้อมูลที่เชื่อมโยงระหว่างหน่วยงาน และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับ แผนระดับ 2 ได้แก่ แผนการปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ในด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยการมีระบบข้อมูลภาครัฐที่มีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวไปสู่รัฐบาลดิจิทัล และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นที่ 20 การบริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ ในการเป็นภาครัฐที่ทันสมัย เปิดกว้าง และเป็น องค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 ให้หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (DE) โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในการจัดทำ รายการข้อมูลภาครัฐและระบบนามานุกรม (Directory services)แนวทางการดำเนินงานมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนการทำงานของ ภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล โดยเน้น การบูรณาการการลงทุนในทรัพยากร การเชื่อมโยงข้อมูล และการทำงาน ของหน่วยงานรัฐเข้าด้วยกัน พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการเปิดเผยข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ตามมาตรฐานข้อมูลเปิด (Open data) และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการขับเคลื่อนรัฐบาลอัจฉริยะ คือ การมีระบบข้อมูลภาครัฐที่มีมาตรฐาน ทันสมัย และ เชื่อมโยงกัน ซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาระบบราชการไทยให้มีความทันสมัย โปร่งใส และตอบสนอง ความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐถือเป็นกลไก สำคัญในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว และ

ช่วยยกระดับการให้บริการภาครัฐให้ทัดเทียมมาตรฐานสากล อันจะ นำไปสู่การขับเคลื่อนประเทศสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ

พระราชบัญญัติการบริหารงานและให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มีสาระสำคัญดังนี้

- ให้มีธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เป็นกรอบในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานรัฐ
- ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำข้อมูลและบริการในรูปแบบดิจิทัล (Digitization)
- ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัล (Open Government Data)

พระราชบัญญัตินี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนระบบราชการไทยเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยเน้นความโปร่งใส ความเชื่อมโยง และประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชน มีข้อกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ ดังนี้

พระราชบัญญัติ

- พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562
- พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540

มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล/ประกาศราชกิจจานุเบกษา โดย คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

- มรด. 8: 2567 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยแนวทางการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบ ดิจิทัลต่อสาธารณะ
- มรด. 6: 2566 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ฉบับปรับปรุง
- มรด. 3-1: 2565 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ
- มรด. 3-2: 2565 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยแนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล
- ประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล เรื่อง ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เวอร์ชัน 1.0

มาตรฐานสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

- มสพร. 1-2566 มาตรฐานสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ เวอร์ชัน 2.0
- มสพร. 8-2565 มาตรฐานสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดระดับชั้นและการแบ่งปันข้อมูลภาครัฐ เวอร์ชัน 1.0

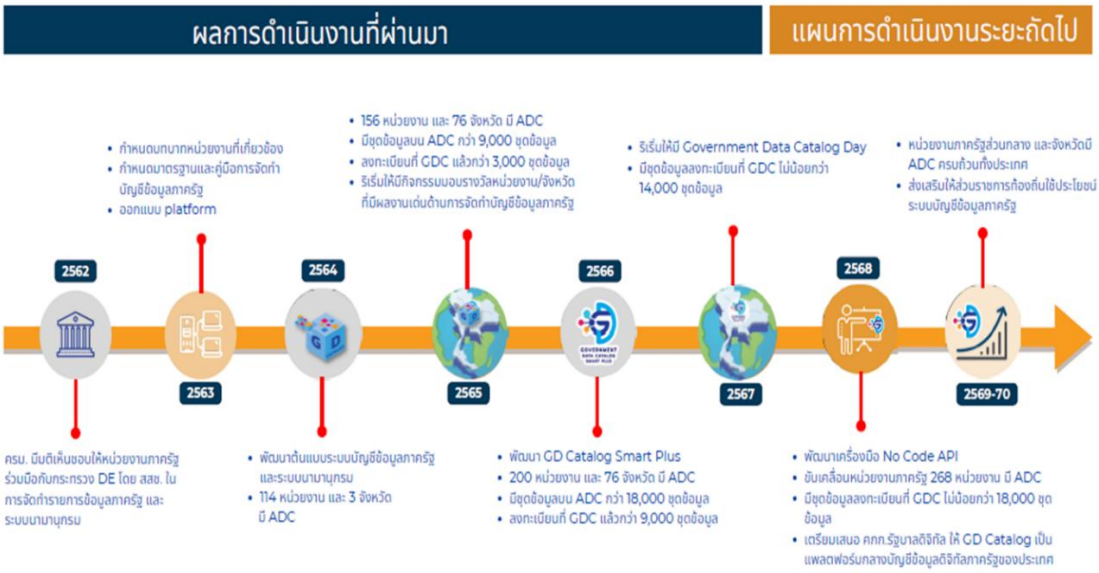
1.2.4 ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเป็นแพลตฟอร์มกลางในการรวบรวมและบริหารจัดการข้อมูลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบดังกล่าวถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ลดความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล และเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน และภาคเอกชน

ความสำคัญของการจัดทำระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเป็นระบบโปรแกรมประยุกต์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน โดยมุ่งเน้นการรวบรวมระบบบัญชี ข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออการบูรณาการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งรวบรวมเฉพาะชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล ส่วนข้อมูลยังคงเป็นของหน่วยงานต้นทาง ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความคลาดเคลื่อนของข้อมูล และส่งเสริมให้เจ้าของข้อมูลที่แท้จริงเป็นผู้จัดการและเผยแพร่บัญชีข้อมูล อันจะช่วยลดการสับสนในการใช้ข้อมูล นอกจากนี้ ระบบยังเอื้อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต้นทาง ซึ่งช่วยลดการนำข้อมูลที่ผิดพลาดไปใช้งานโดยบัญชีข้อมูลที่นำขึ้นระบบจะเป็นไปตามธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (CKAN Open-D และ Thai GDC) และให้บริการในรูปแบบ API (Application Programming Interface) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเชื่อมโยงบริการข้อมูล อีกทั้งยังอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลที่เป็นเรื่องเดียวกันจากหลายหน่วยงานในระบบเดียวกัน อันเป็นการลดภาระในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนั้น ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจึงมีความสำคัญในการเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการบริหาร จัดการข้อมูลภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐที่มี ประสิทธิภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย การไม่สร้างภาระให้แก่หน่วยงาน การยึดหลักเปิดเผยเป็นหลักปกปิดเป็นรอง รวมถึงการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงาน การใช้ระบบบัญชีเดียวกันเพื่อเร่งการพัฒนาและเชื่อมโยงข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการอ้างอิง แหล่งข้อมูลที่ต้นทางอย่างถูกต้อง การจัดทำข้อมูลในรูปแบบที่มีโครงสร้างชัดเจน การร่วมกันจัดทำชุดข้อมูล ที่มีคุณค่า และการทำความเข้าใจกับข้อมูลของตนเองอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้ ความสำเร็จของการดำเนินการดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาประเทศ และจังหวัด

การจัดทำบัญชีภาครัฐในภาพรวมของประเทศ

ภาพ 9 การจัดทำบัญชีภาครัฐในภาพรวมของประเทศ

การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐในจังหวัดลำพูน

ภาพ 10 การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐในจังหวัดลำพูน

จังหวัดลำพูนเริ่มมีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ

- ปีงบประมาณ 2565 โดยเริ่มจากประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารจังหวัดให้ความสนใจให้ความสนใจ 1 ประเด็น ได้แก่ “การได้รับความสุขจากการใช้ชีวิตในลำพูน” มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบจำนวน 20 ชุดข้อมูล
- ปีงบประมาณ 2566 มีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและนำระบบมาใช้ โดยเลือกประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารในจังหวัดให้ความสนใจ 2 ประเด็น
    1) หัตถอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (ผ้าลำพูน)” มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 19 ชุดข้อมูล
    2) เกษตรนวัตกรรมสร้างสรรค์ มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 39 ชุดข้อมูล
- ปีงบประมาณ 2567 มีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและนำระบบมาใช้ โดยเลือกประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารในจังหวัดให้ความสนใจ 1 ประเด็น ได้แก่ เทศกาลโคมล้านนา ที่เมืองลำพูน มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 26 ชุดข้อมูล นำชุดข้อมูลที่ตอบประเด็นการพัฒนาจังหวัด ทั้ง 4 ประเด็นการพัฒนา ที่หน่วยงานในจังหวัดเป็นเจ้าของ ข้อมูลนำมาลงทะเบียนบนระบบบัญชีข้อมูล จำนวน 134 ชุดข้อมูล
- ปีงบประมาณ 2568 พัฒนาชุดข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและส่งเสริมให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ
- แผนปีงบประมาณ 2569-2570 พัฒนาชุดข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยทบทวนรายการชุดข้อมูล เพิ่มรายการชุดข้อมูลที่สำคัญ จำเป็น ที่นำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด
- ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
- ส่งเสริมให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ความสัมพันธ์ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ภาพ 11 ความสัมพันธ์ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐสามารถจัดเก็บแลกเปลี่ยน และเปิดเผยข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างระบบต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างเป็นระบบและตอบสนองต่อการใช้งานของทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน ที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ดังนี้

1) ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Agency Data Catalog) เป็นระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่ง ทำหน้าที่จัดเก็บและบริหารจัดการข้อมูล ของหน่วยงานตนเอง เช่น ระบบบัญชีข้อมูลของจังหวัดลำพูน https://lamphun.gdcatalog.go.th/ ระบบบัญชีข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ https://catalog.nso.go.th/)

2) ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) เป็นระบบกลางที่รวบรวมและจัดการบัญชีข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ในการลงทะเบียนและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ รองรับการเชื่อมโยงผ่าน API เช่น CKAN API, GD API, และ Data API (https://gdcatalog.go.th/)

3) ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) เป็นแพลตฟอร์มกลางในการเผยแพร่ข้อมูลเปิดภาครัฐสู่สาธารณะ สามารถเข้าถึงได้ผ่านเว็บไซต์ https://data.go.th/ ทำหน้าที่ให้บริการบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐและเปิดเผยข้อมูลเพื่อส่งเสริม ความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ในกระบวนการทำงาน หน่วยงานภาครัฐนำชุดข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และลงทะเบียน ที่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อรวบรวมและบริหารจัดการข้อมูลอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่เปิดเผยได้จะถูกนำเข้าสู่ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในการนำไปใช้งาน กระบวนการดังกล่าวไม่เพียง ส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงานของภาครัฐแต่ยังสนับสนุนการนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจและ การพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

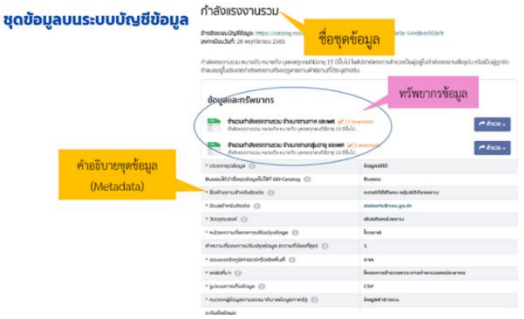
1.3 การจัดเตรียมชุดข้อมูล

โดย : นางสาวนิตยา ปะอินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

1.3.1 รู้จักบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ชุดข้อมูล คือ การนำข้อมูลจากหลายแหล่งมารวบรวม เพื่อจัดเป็นชุดให้ตรงตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูล หรือจากการใช้ประโยชน์ของข้อมูลโดยชุดข้อมูลเกิดจากกระบวนงาน ซึ่งในกระบวนงานหนึ่งอาจมีชุดข้อมูลหลายชุด

ภาพ 12 ชุดข้อมูลระบบบัญชีข้อมูล

คำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) คือ คำอธิบายรายละเอียดของชุดข้อมูลตามแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยในแต่ละชุดข้อมูลประกอบด้วยคำอธิบายข้อมูลส่วนหลัก จำนวน 14 รายการที่เป็น ส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องมี และคำอธิบายข้อมูลส่วนที่เป็นทางเลือก ที่เป็นส่วนรายละเอียดที่อธิบายข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นตามประเภทของชุดข้อมูล

แหล่งทรัพยากรชุดข้อมูล คือ แหล่งที่เก็บข้อมูลหลักของกระบวนงานซึ่งอาจมีการเข้าถึงเป็นแบบ API หรือไฟล์ข้อมูลก็ได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนงานนั้นเป็นกระบวนงานดิจิทัลที่สมบูรณ์ดีพอหรือไม่ ซึ่งในหนึ่งชุดข้อมูลอาจประกอบด้วยไฟล์ข้อมูล CSV ไฟล์เดียว หรือ ไฟล์ข้อมูล CSV หลายไฟล์ก็ได้

คำอธิบายทรัพยากรชุดข้อมูล คือ คำอธิบายสำหรับใช้อธิบายรูปแบบของเนื้อข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล ปัจจุบันเป็นสำคัญ โดยในแต่ละไฟลข้อมูล CSV จะมีคำอธิบายทรัพยากรชุดข้อมูล เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้งานของผู้ใช้ชุดข้อมูล

1.3.2 ข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐกำหนดการจัดหมวดหมู่และการเข้าถึงข้อมูลตามกรอบธรรมาภิบาลเพื่อบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

1) หมวดหมู่ข้อมูลตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูล

ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บและบริหารจัดการในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ต่าง ๆ ตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลความลับทางราชการ ข้อมูลสาธารณะ ข้อมูลใช้ภายใน ข้อมูลความมั่นคง และข้อมูลส่วนบุคคล

- ข้อมูลความลับทางราชการ มีนิยามและที่มา ดังนี้ “ข้อมูลข่าวสารลับ” หมายความ ว่าข้อมูลข่าวสารตามมาตรา 14 หรือมาตรา 15 ที่มีคำสั่ง ไม่ให้เปิดเผยและอยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ เกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือที่เกี่ยวกับเอกชน ซึ่งมีการกำหนดให้มีชั้นความลับเป็น ชั้นลับ ชั้นลับมาก หรือชั้นลับที่สุด ตามระเบียบนี้ โดยคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและ ประโยชน์แห่งรัฐประกอบกัน (ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของราชการ พ.ศ. 2544) “สิ่งที่เป็นความลับของทางราชการ” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสาร บริภัณฑ์ ยุทธภัณฑที่สงวน การรหัส ประมวลลับ และสิ่งอื่นใดบรรดาที่ถือว่าเป็นนความลับของทางราชการ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2552) “ข้อมูลข่าวสารของราชการ”หมายความว่าข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในครอบครองหรือ ควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐหรือข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเอกชน (พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการพ.ศ.2540) จากนิยามข้างต้น จึงได้ข้อสรุปว่าข้อมูลความลับทางราชการ คือ “ข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมดูแลของหน่วยงานของรัฐที่มีคำสั่งไม่ให้มีการเปิดเผย และมีการกำหนดชั้นความลับของข้อมูล”

- ข้อมูลสาธารณะ มีนิยามและที่มา ดังนี้ มาตรา 59 รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2560) “ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ” หมายความว่าข้อมูลข่าวสารของราชการที่หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยให้ประชาชนได้รับรู้ รับทราบหรือตรวจสอบได้โดยไม่จำเป็นต้องร้องขอ (ร่าง พรบ. ข้อมูล ข่าวสารของราชการ) จากนิยามข้างต้น

จึงได้ข้อสรุปว่า ข้อมูลสาธารณะ คือ“ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้สามารถ นำไปใช้ได้อย่างอิสระ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลส่วนบุคคลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น”

- ข้อมูลความมั่นคง มีนิยามและที่มา ดังนี้ มาตรา 59 รัฐต้องเปิดเผยข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐที่ มิใช่ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐหรือเป็นความลับของทางราชการตามที่กฎหมายบัญญัติ และ ต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารดังกล่าวได้โดยสะดวก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พ.ศ. 2560) จากนิยามข้างต้น จึงได้ขอสรุปว่า ข้อมูลความมั่นคง คือ “ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ ที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อย การมีเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่นปลอดภัยจากภัยคุกคาม เป็นต้น”

- ข้อมูลส่วนบุคคล มีนิยามและที่มา ดังนี้ “ข้อมูลส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่กรรมโดยเฉพาะ (พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.2562) “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงานบรรดาที่มี ชื่อของผู้นั้น หรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึก ลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่ง เฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย (พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการพ.ศ. 2540) “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล เช่น การศึกษา ฐานะการเงิน ประวัติสุขภาพ ประวัติอาชญากรรม หรือประวัติการทำงาน บรรดาที่มี ชื่อของผู้นั้นหรือมีเลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ แผ่นบันทึก ลักษณะเสียงของคนหรือรูปถ่าย และให้หมายความรวมถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของผู้ที่ถึงแก่กรรมแล้วด้วย (พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540) จากนิยามข้างต้น จึงได้ข้อสรุปว่า ข้อมูลส่วนบุคคลคือ “ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของ บุคคล ที่ทำให้สามารถระบุตัวหรือรู้ตัวของบุคคลนั้น ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการศึกษา ประวัติ สุขภาพ ลายพิมพนิ้วมือ เป็นต้น”

2) ประเภทของข้อมูล

ข้อมูลที่นำเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐสามารถจำแนกได้ตามประเภทของข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลระเบียน ข้อมูลสถิติ ข้อมูลภูมิสารสนเทศเชิงพื้นที่ (GIS) ข้อมูลหลากหลายประเภท ข้อมูลประเภทอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลระเบียน (Record) คือ ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลทะเบียนหรือจากการบริหารงานของหน่วยงาน และที่ได้จากการสำมะโน/สำรวจด้วยตัวอย่าง รวมทั้ง Transaction Data ตัวอย่างเช่น รายการจดทะเบียนธุรกิจ และรายการจดทะเบียนสรรพสามิต เป็นต้น

ข้อมูลสถิติ คือ ข้อความหรือตัวเลขที่แสดงผลที่ประมวลจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

ข้อมูลภูมิสารสนเทศเชิงพื้นที่ (GIS) คือ ข้อมูลหรือสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในพื้นที่ เช่น แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ข้อมูลพิกัดตำแหน่ง เป็นต้น

ข้อมูลหลากหลายประเภท คือ ชุดข้อมูลที่รวบรวมมาจากข้อมูลหลากหลายประเภทมาจัดเป็นชุดข้อมูลตามความต้องการใช้งาน เช่น ชุดข้อมูลที่ประกอบด้วยข้อมูลระเบียบ ข้อมูลสถิติ ข้อมูลภาพ เป็นต้น

ข้อมูลประเภทอื่น คือ ข้อมูลนอกเหนือจาก 4 ประเภทข้างต้น

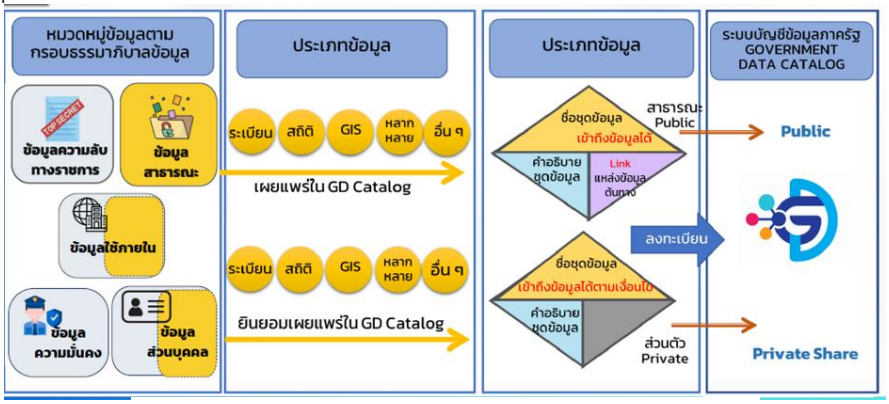
ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวสามารถได้รับการเผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยหน่วยงานเจ้าของข้อมูลมีสิทธิ์ในการพิจารณาว่าจะให้ข้อมูลเผยแพร่สู่สาธารณะหรือยินยอมเผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ(เข้าถึงข้อมูลได้ตามเงื่อนไข)

3) ระดับการเข้าถึงข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ข้อมูลที่จัดเก็บในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้มีการกำหนดระดับการเข้าถึงแตกต่างกันตามประเภทของข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับหลัก ได้แก่

- ข้อมูลสาธารณะ (Public): เป็นข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยทั่วไป โดยหน่วยงานภาครัฐจะเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ผ่านแพลตฟอร์มที่กำหนด เพื่อเพิ่มความโปร่งใสของข้อมูลภาครัฐและส่งเสริมการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

- ข้อมูลที่จำกัดการเข้าถึง (Private Share): เป็นข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ตามที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลกำหนดเงื่อนไขในการเข้าถึงเท่านั้น โดยสามารถเลือกยินยอมให้นำชุดข้อมูลไปใช้บนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้ ส่วนชุดข้อมูลที่เป็นข้อมูลความมั่นคงและข้อมูลความลับทางราชการจะไม่สามารถแจ้งลงทะเบียนได้หน่วยงานภาครัฐสามารถดำเนินการลงทะเบียนข้อมูลเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้ข้อมูลมีการจัดการที่เป็นระบบและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ถูกลงทะเบียนจะได้รับการตรวจสอบก่อนการเผยแพร่ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลที่กำหนดไว้ ดังนั้น ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจึงเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่ช่วยให้การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และปลอดภัย นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการกำหนดนโยบายของภาครัฐ และอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

ภาพ 13 ระดับการเข้าถึงข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1.3.3 คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาตา (Metadata)

คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาตา (Metadata) หมายถึง ข้อมูลที่ใช้อธิบายข้อมูล โดยระบุรายละเอียดแหล่งข้อมูล และคำอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูล ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลทราบว่าข้อมูลมาจากแหล่งใด มีรูปแบบอย่างไร ช่วยอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล และใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานและของประเทศ และสนับสนุนให้เกิดการเปิดเผย เชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ คำอธิบายชุดข้อมูล ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ตรงกับชุดข้อมูลนั้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 หมวดใหญ่ คือ

1) อธิบายลักษณะข้อมูล
2) อธิบายการติดต่อ
3) อธิบายการสืบค้น
4) อธิบายการเผยแพร่
5) สิทธิการใช้งาน

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องคการมหาชน) ร่วมกับ สำนักงานสถิติแหงชาติ และสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ ได้ออกแบบมาตรฐานขั้นต่ำอ้างอิงตาม ISO/IEC 11179 และ Dublin Core Metadata Initiative (DCMI) และแผ่นแบบ (Template) เอกสาร ซึ่งเป็นการกำหนดมาตรฐานเมทาดาตาสำหรับชุดข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำมาตรฐานดังกล่าวไปใชจัดทำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานได้อย่างสอดคล้องกัน ดังนี้

1) คำอธิบายข้อมูลส่วนหลัก (Mandatory Metadata) เป็นรายละเอียดคำอธิบายชุดข้อมูลส่วนหลักที่ทุกชุดข้อมูลจำเป็นต้องมี โดย 1 ชุดข้อมูล ประกอบด้วยคำอธิบายข่อมูลจำนวน 14 รายการ ได้แก่ ประเภทข้อมูล ชื่อชุดข้อมูล องคกร ชื่อผู้ติดต่อ อีเมลผู้ติดต่อ คำสำคัญ รายละเอียด วัตถุประสงค์ ความถี่ของการปรับปรุงข้อมูล ขอบเขตเชิงภูมิศาตร์หรือเชิงพื้นที่ แหล่งที่มา รูปแบบในการเก็บข้อมูล หมวดหมู่ข้อมูลตามธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และสัญญาอนุญาตให้ใช้ข้อมูล

1. ประเภทข้อมูล คือ ได้แก่ ข้อมูลระเบียน ข้อมูลสถิติ ข้อมูลภูมิสารสนเทศเชิงพื้นที่ ข้อมูลหลากหลายประเภท ข้อมูลประเภทอื่น ๆ
2. ชื่อของชุดข้อมูล คือ ชื่อของชุดข้อมูลที่กำหนดโดยองค์กรที่รับผิดชอบข้อมูล
3. องค์กร คือ ชื่อองค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูล
4. ชื่อผู้ติดต่อ คือ ชื่อกอง สำนัก หรือฝ่าย ที่ได้รับการมอบหมายให้รับผิดชอบข้อมูล
5. อีเมลผู้ติดต่อ คือ อีเมล์กอง สำนัก หรือฝ่าย ที่ได้รับการมอบหมายให้รับผิดชอบข้อมูล
6. คำสำคัญ คือ หัวข้อ คำ วลี หรือ แท็ก (tag) ที่ใช้ระบุคำสำคัญในชุดข้อมูล
7. รายละเอียด คือ คำอธิบายรายละเอียดที่สำคัญของชุดข้อมูลอย่างสั้น เช่น คำนิยาม ชุดข้อมูลเกี่ยวกับอะไร มีวิธีการจัดเก็บแบบใด กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้งาน

8. วัตถุประสงค์ คือ อธิบายที่มาและวัตถุประสงค์ของการจัดทำชุดข้อมูล เช่น กฎหมาย ภารกิจ โครงการตามแผนยุทธศาสตร์ ฯลฯ

9.1 หน่วยความถี่ของการปรับปรุงข้อมูลคือ ความถี่ในการเผยแพร่ต่อผู้ใช้ข้อมูล เช่น รายเดือน รายไตรมาส รายปี

9.2. ค่าความถี่ของการปรับปรุงข้อมูล คือ ค่าประกอบกับหน่วยความถี่ในการปรับปรุงข้อมูล เช่น ข้อมูลมีการปรับปรุงทุก ๆ 2 ปี ท่านสามารถใส่ “2” สำหรับค่าความถี่ และ “รายปี” สำหรับหน่วยความถี่

10. ขอบเขตเชิงภูมิศาสตร์หรือเชิงพื้นที่ คือ มิติการจัดจำแนกข้อมูลพื้นที่ในระดับย่อยที่สุดในการนำเสนอข้อมูล เช่น ข้อมูลนำเสนอระดับ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน

11. แหล่งที่มา คือ แหล่งที่มาของข้อมูลที่นำมาจัดทำชุดข้อมูล พร้อมหน่วยงานที่จัดทำ เช่น ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ (กรมการปกครอง)

12. รูปแบบในการเก็บข้อมูล คือ รูปแบบของการจัดเก็บข้อมูล เช่น XLS/XLSX , csv , pdf , Json เป็นต้น

13. หมวดหมู่ข้อมูลตามธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ คือ ได้แก่ ข้อมูลสาธารณะ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลความลับทางราชการ ข้อมูลความมั่นคง

14. สัญญาอนุญาตให้ใช้ข้อมูล คือ สัญญาอนุญาตให้ใช้ข้อมูลต้องสอดคล้องกับหมวดหมู่ข้อมูล เช่น License not specified, Open Data Common

2) คำอธิบายข้อมูลทางเลือก (Optional Metadata) เป็นส่วนของรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมที่ช่วยให้รายละเอียดของคำอธิบายข้อมูลมีความสมบูรณมากยิ่งขึ้น

ภาพ 14 คำอธิบายขอมูลทางเลือก (Optional Metadata)

1.4 การจัดเตรียมทรัพยากรข้อมูล

โดย : นางสาวนิตยา ปะอินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

ทรัพยากรข้อมูล คือ ข้อมูลที่ใช้อธิบายคุณลักษณะไฟล์หรือบริการที่จัดเก็บข้อมูลเป็นรายทรัพยากร ซึ่งต่องเป็น ข้อเท็จจริงที่ตรงกับรูปแบบของไฟล์หรือบริการที่ได้รับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 หมวดใหญ่ คือ 1). อธิบายลักษณะข้อมูล 2). อธิบายการเผยแพร่ และ 3). สิทธิการใช้งาน

1.4.1 ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นโครงสร้าง เทียบกับ ไม่เป็นโครงสร้าง

ประเภทของข้อมูล

1) ข้อมูลแบบมีโครงสร้าง (Structured data) ข้อมูลแบบมีโครงสร้างเป็นข้อมูลที่จัดเรียงอย่างเป็นระบบ มีรูปแบบแน่นอน ง่ายต่อการค้นหา วิเคราะห์ และประมวลผล มีลักษณะสำคัญดังนี้

- จัดเก็บในรูปแบบตาราง เช่น ฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational database) ไฟล์ Excel CSV และ JSON
- มีรูปแบบที่แน่นอนและคาดเดาได้
- สามารถจัดหมวดหมู่และค้นหาได้ง่าย
- เหมาะสำหรับการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

- มีความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ชัดเจน ข้อมูลที่มีการจัดเก็บไว้ในรูปแบบโครงสร้างที่ชัดเจน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ ทำให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น ช่วยลดความผิดพลาดในการเข้าใจและตีความข้อมูล สามารถนำไปใช้ในการสร้างแบบจำลอง การทำนาย และการตัดสินใจได้อย่างหลากหลาย และเพิ่มความสะดวกในการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูล กับระบบอื่น ๆ ได้อย่างง่ายดาย

2) ข้อมูลแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured data) ข้อมูลแบบไม่มีโครงสร้างเป็นข้อมูลที่ไม่มีรูปแบบการจัดระเบียบหรือโครงสร้างที่กำหนดไว้ ทำให้ไม่สามารถจัดเก็บในรูปแบบตารางแบบแถวและคอลัมน์ได้อย่างง่ายดาย ข้อมูลประเภทนี้มักอยู่ในรูปแบบอิสระและไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้โดยตรงด้วยเครื่องมือทางสถิติทั่วไป มีลักษณะสำคัญดังนี้

- ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนหรือมีโครงสร้างที่หลากหลาย เช่น อีเมล โพสต์บนโซเชียลมีเดีย ภาพถ่าย วิดีโอ เสียงบันทึก
- ยากต่อการจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์โดยตรง
- ต้องใช้เทคนิคพิเศษในการประมวลผล เช่น การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (NLP)
- มีความหลากหลายและรายละเอียดสูง ข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้างมีจำนวนมากและมีรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้การประมวลผลและวิเคราะห์เป็นเรื่องยาก การจัดเก็บและประมวลผลอาจมีความซับซ้อนต้องใช้ทรัพยากร คอมพิวเตอร์จำนวนมาก ข้อมูลประเภทนี้เหมาะสำหรับการเล่าเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งทางอารมณ์และบริบท เช่น ความคิดเห็นของประชาชน ประสบการณ์ผู้ใช้บริการ หรือการถ่ายทอดเรื่องราวเชิงคุณภาพการจัดทำข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบมีโครงสร้างมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้ข้อมูลมีระเบียบ ชัดเจน และง่ายต่อการเข้าถึง การวิเคราะห์ข้อมูลที่มีโครงสร้างจะมีความแม่นยำและรวดเร็ว ทำให้สามารถ นำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจและวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีโครงสร้าง ยังช่วยลดความซ้ำซ้อนของข้อมูล และเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลอีกด้วย

1.4.2 คุณลักษณะของชุดข้อมูลที่เป็น Machine Readable สำหรับ Open Data

คุณลักษณะของข้อมูลที่มีความพร้อมใช้แบบอัตโนมัติ (Machine readable) ข้อมูลที่มีความพร้อมใช้แบบอัตโนมัติเป็นข้อมูลที่คอมพิวเตอร์สามารถอ่านและประมวลผลได้โดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องมีการแปลงหรือจัดเตรียมข้อมูลเพิ่มเติมด้วยมนุษย์หรือซอฟต์แวร์เฉพาะทาง การจัดเก็บข้อมูลในลักษณะนี้ช่วยลดภาระงานในการทำความสะอาดและเตรียมข้อมูลก่อนนำไปใช้งาน ทำให้สามารถนำข้อมูลไปใช้งานต่อได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีลักษณะสำคัญดังนี้

1) ความสอดคล้องกันของข้อมูล (Consistency) ข้อมูลต้องมีรูปแบบการจัดเก็บที่คงเส้นคงวา ไม่มีความแปรปรวนในการบันทึก กล่าวคือ ข้อมูลในแต่ละคอลัมน์ควรเป็นชนิดเดียวกัน ไม่ควรมีการปะปนกันระหว่างชนิดข้อมูล ตัวอย่างข้อมูลที่ควรหลีกเลี่ยง

- การใช้รูปแบบวันที่ที่แตกต่างกันในชุดข้อมูลเดียวกัน เช่น DD/MM/YYYY ในบางแถว และ YYYY-MM-DD ในแถวอื่น - การบันทึกค่าตัวเลขที ่มีหน่วยบางรายการและไม่มีหน่วยบางรายการในคอลัมน์เดียวกัน เช่น “100” และ “100 กก.”

- การใช้รหัสหรือคำย่อที่ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันในคอลัมน์เดียวกัน เช่น ใช้ทั้ง “ TH” และ “Thailand”

2) การเข้ารหัสตัวอักษรแบบ Unicode (UTF-8) ทรัพยากรหรือไฟล์ข้อมูลต้องเป็นไปตามมาตรฐานการเข้ารหัสตัวอักษรแบบ Unicode (UTF-8) ซึ่งถือเป็นมาตรฐานสำคัญสำหรับการจัดเก็บและแลกเปลี่ยนข้อมูลข้อความในระบบดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาไทยและอักขระพิเศษ เนื่องจาก UTF-8 สามารถรองรับตัวอักษรจากทุกภาษาในโลก มีประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

- รองรับการแสดงผลภาษาไทยและภาษาอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้อง และยังสามารถแสดงผลอักขระพิเศษและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน

- ป้องกันปัญหาอักขระแปลก (Garbled characters) เมื่อนำข้อมูลไปใช้ในระบบที่ต่างกันหรือเมื่อเปิดไฟล์ข้อมูลบนโปรแกรมที่หลากหลาย

- เป็นมาตรฐานสากลที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้อย่างแพร่หลายในระบบสารสนเทศทั่วโลก

3) รูปแบบไฟล์ที่ประมวลผลได้ข้อมูลควรอยู่ในรูปแบบไฟล์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านและประมวลผลได้โดยตรง เพื่อให้การนำข้อมูลไปใช้งานเป็นไปอย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างรูปแบบไฟล์ที่เหมาะสม ได้แก่

- CSV (Comma-Separated Values): เหมาะสำหรับข้อมูลที่มีโครงสร้างเป็นตาราง - JSON (JavaScript Object Notation): เหมาะสำหรับข้อมูลที่มีโครงสร้างซับซ้อน และลำดับชั้น

- XML (Extensible Markup Language): เหมาะสำหรับข้อมูลที่ต้องการความยืดหยุ่นและ มีโครงสร้างกำกับ

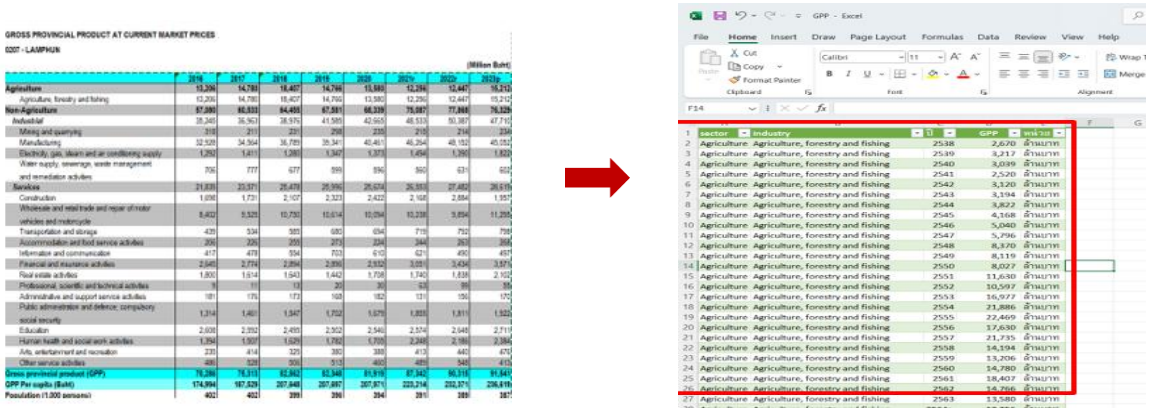
- RDF (Resource Description Framework): เหมาะสำหรับข้อมูลที่ต้องการแสดงความหมายแลความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลที่มีโครงสร้างซับซ้อนและต้องการเชื่อมโยงข้อมูลจากหลายแหล่งเข้าด้วยกันการเล่าเรื่องด้วยข้อมูลที่มีคุณภาพจำเป็นต้องคำนึงถึงประเภทของข้อมูลและคุณลักษณะที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการประมวลผลด้วยเครื่อง มีการกำหนดคำนิยามที่ชัดเจน ใช้รหัสมาตรฐาน และจัดทำคำอธิบายข้อมูลที่ครบถ้วน นอกจากนี้ ข้อมูลต้องมีความทันสมัยและสมบูรณ์ มีการระบุวันที่ปรับปรุงล่าสุด และหลีกเลี่ยงการมีค่าว่างมากเกินไป ทั้งข้อมูลแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างล้วนมีคุณค่าต่อการเล่าเรื่อง แต่ต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม การใช้ข้อมูลที่มีคุณลักษณะตามมาตรฐานความพร้อมใช้แบบอัตโนมัติ และเป็นไปตามหลักการของข้อมูลเปิด (Open data) จะส่งผลให้การนำเสนอข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในวงกว้าง และเอื้อต่อการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารราชการแผ่นดินและการให้บริการประชาชนอย่างยั่งยืน

ในการจัดการไฟล์ข้อมูลให้พร้อมใช้ จะต้องพิจารณามิติของข้อมูล

1) มิติของเวลา เช่น วัน เดือน ปี เพื่อแสดงลำดับเหตุการณ์หรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง
2) มิติของพื้นที่ เช่น ตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่อสะท้อนบริบทและความแตกต่างเชิงพื้นที่ การนำเสนอข้อมูลควรคำนึงถึงมิติของข้อมูล ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้การเล่าเรื่องด้วยข้อมูลมีความชัดเจน เข้าใจง่าย และสามารถเชื่อมโยงบริบท ลำดับเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของข้อมูลได้อย่างเหมาะสม
3) การจัดจำแนกของข้อมูล เช่น เพศ กลุ่มอายุ ระดับการศึกษา ประเภทอุตสาหกรรม

1.4.3 ตัวอย่างการจัดการไฟล์ข้อมูล โดยใช้ Microsoft Excel ใน Power Query

ตัวอย่าง การจัดการไฟล์ข้อมูลให้พร้อมใช้ โดยใช้ Microsoft Excle ใน Power Query โดยใช้ข้อมูล ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน GPP

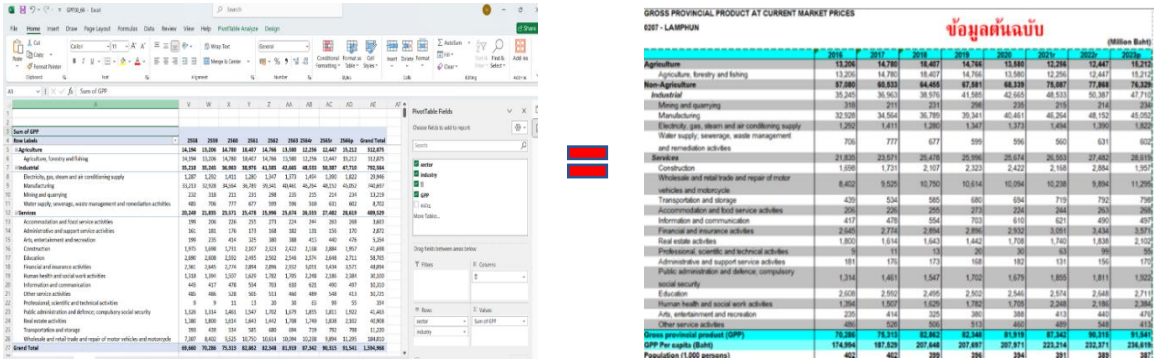
ภาพ 15 ตัวอย่าง การจัดการไฟล์ข้อมูลให้พร้อมใช้ โดยใช้ Microsoft

1. เปลี่ยนจากปีคริสต์ศักราช เป็นพุทธศักราช
2. เพิ่มคลอลัม ซ้ายสุด“sector”
3. ลบแถวค่ารวมคอลัม industy แถว Agricuture Non-Agricuture Industrial และ services
4. เลือกแถบเมนู Data และ เลือก From Table Range และคลุมพื้นที่ตารางข้อมูลที่ต้องการ
5. จะปรากฏหน้าต่าง Create Table และ ติ๊กถูก My table has headers และให้คลิก OK
6. จะปรากฏหน้าต่างเมนูใหม่ Power Query Editor โดยเลือกคอลัมที่ต้องการให้เป็นหลัก

7. คลิกขวาที่หัวคอลัมน์ที่ต้องการให้เป็นหลัก แล้ว คลิก Unpivot Other columns
8. จะปรากฏตารางรูปแบบใหม่ซึ่งเป็นตารางทางเดียว แล้ว คลิก Close & Load เพื่อบันทึกไฟล์
9. เลือก Save as เป็น CSV UTF-8 comma delimited

1.4.4 ตัวอย่างการตรวจสอบความถูกต้องจากที่แปลงตารางให้พร้อมใช้ Microsoft Excel ใน Pivot Table

ตัวอย่าง การตรวจสอบความถูกต้องจากที่แปลงตารางให้พร้อมใช้ Microsoft Excle ด้วย Povot Table โดยใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน GPP

ภาพ 16 การตรวจสอบความถูกต้องจากที่แปลงตารางให้พร้อมใช้ Microsoft Excle ด้วย Povot Table Excle ใน Power Query

1. คลิกเลือกเมนู Insert เลือก Pivot Table
2. Table/Range เลือกคลุมข้อมูลทั้งหมด แล้วเลือก OK
3. จะปรากฏ Pivot Table Fields
4. เลือกตัวแปร sector และindustry ในช่อง Rows เลือกตัวแปร ปี ในช่อง Colums เลือกตัวแปร GPP ในช่อง ∑ values เลือก Sum of GPP และคลิก Value Field Settings และเลือก Sum และกด OK

1.5 การใช้งานระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ การนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูล

โดย : นางสาวกุลนารี ตนพยอม ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารจัดการข้อมูล
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

1.5.1 การกำหนดผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และหน้าที่จัดการบัญชีข้อมูล

การกำหนดผู้เป็นเจ้าของข้อมูล และหน้าที่จัดการบัญชีข้อมูลบทบาทและความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องกับข้อมูล

เจ้าของข้อมูล (Data Owners): เป็นผู้มีหน้าที่ดูแลข้อมูลโดยตรง และรับผิดชอบในการอนุมัติการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เช่น การเปลี่ยนแปลงเมทาดาตา การทำความสะอาดข้อมูล (Data Cleansing) รวมถึงการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงข้อมูล เจ้าของข้อมูลมักเป็นผู้บริหารในระดับหัวหน้าฝ่ายหรือหัวหน้าหน่วยงาน

ผู้สร้างข้อมูล (Data Creators): เป็นหน่วยงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบในการบันทึก แก้ไข ปรับปรุง หรือจัดการข้อมูลให้สอดคล้องกับโครงสร้างที่กำหนดไว้ รวมถึงการร่วมตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัยของข้อมูล

ผู้ใช้ข้อมูล (Data Users): เป็นผู้ที่นำข้อมูลไปใช้ในงานประจำวันหรือการตัดสินใจระดับบริหาร โดยมีหน้าที่แจ้งความต้องการในการใช้งาน และรายงานปัญหาที่พบระหว่างการใช้งานข้อมูล เพื่อสนับสนุนธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

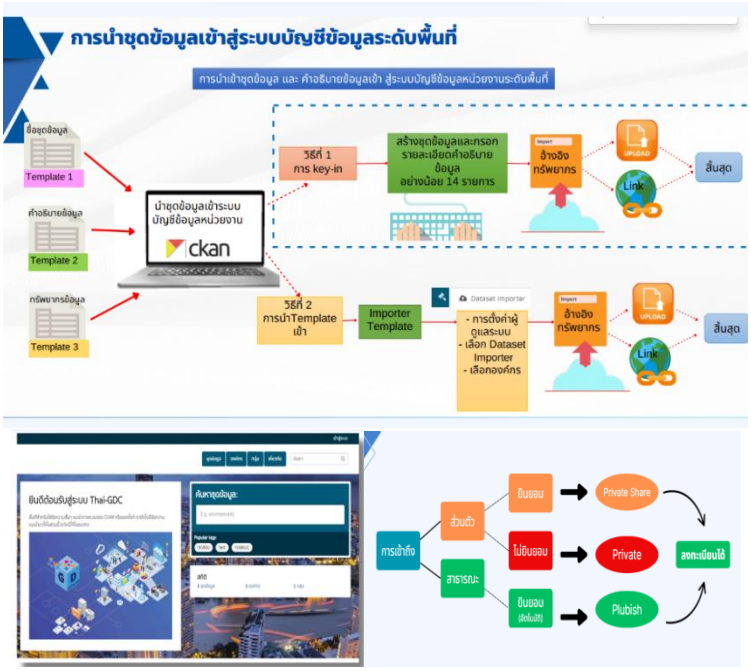
การกำหนดหน้าที่จัดการข้อมูลบัญชี

สามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. ผู้จัดการบัญชีข้อมูลหน่วยงาน: มีหน้าที่ดูแลระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน เช่น การสร้างชุดข้อมูล การกำหนดสิทธิ์การเข้าถึง การลงทะเบียนเข้าสู่ระบบ และการเพิกถอนบัญชีข้อมูล

2. เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล: ปฏิบัติงานด้านข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย และมีหน้าที่ในการจัดการชุดข้อมูลตามระดับความรับผิดชอบ โดยสามารถมีได้มากกว่า 1 คน

1.5.2 ขั้นตอนการนำชุดข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ผ่านการ Key-In

ภาพ 17 ขั้นตอนการนำชุดข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ผ่านการ Key-In

ข้อมูลที่นำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน สามารถนำขึ้นได้ทุกประเภทตามหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล (ข้อมูลสาธารณะ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลความลับทางราชการ และข้อมูลความมั่นคง) เนื่องจากการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ มุ่งเน้นให้หน่วยงานสามารถจัดการข้อมูลภายใน หน่วยงานให้เป็นดิจิทัล และอยู่ในรูปแบบที่พร้อมใช้ แต่ชุดข้อมูลเหล่านั้นจะถูกกำหนดสิทธิการ เข้าถึงและการเผยแพร่ข้อมูลโดยผู้บริหารหรือคณะทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยจะกำหนดการ เผยแพร่ข้อมูลเป็นแบบ

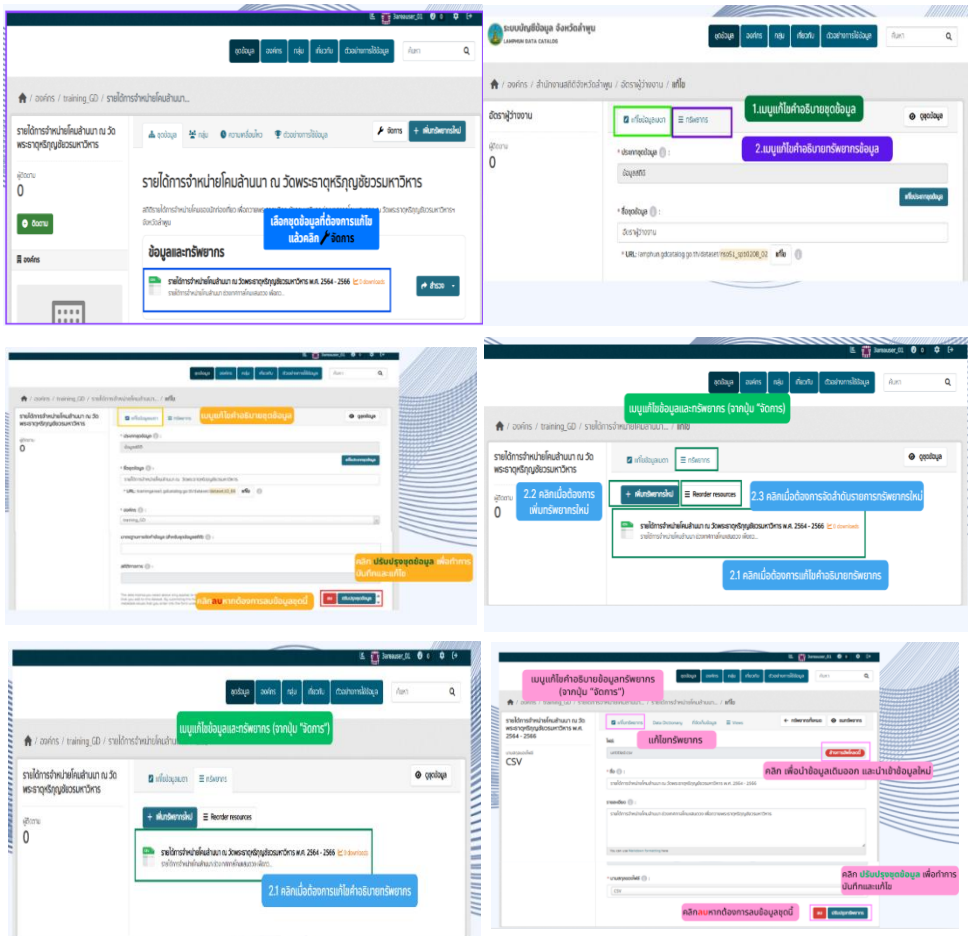
สาธารณะ (Public) เฉพาะข้อมูลสาธารณะ และแบบส่วนตัว (Private) ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลความลับทางราชการ และข้อมูลความมั่นคง

ข้อแนะนำเพิ่มเติมในการสร้างชุดข้อมูล

1. หากเป็นข้อมูลระดับกรมที่จังหวัดนำไปใช้ ควรสร้างองค์กรย่อยเป็นชื่อหน่วยงานระดับกรมในระบบจังหวัด

2. ควรระบุลิงก์ (URL Catalog) ที่อ้างอิงไปยังข้อมูลต้นทางบนระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงานต้นสังกัด

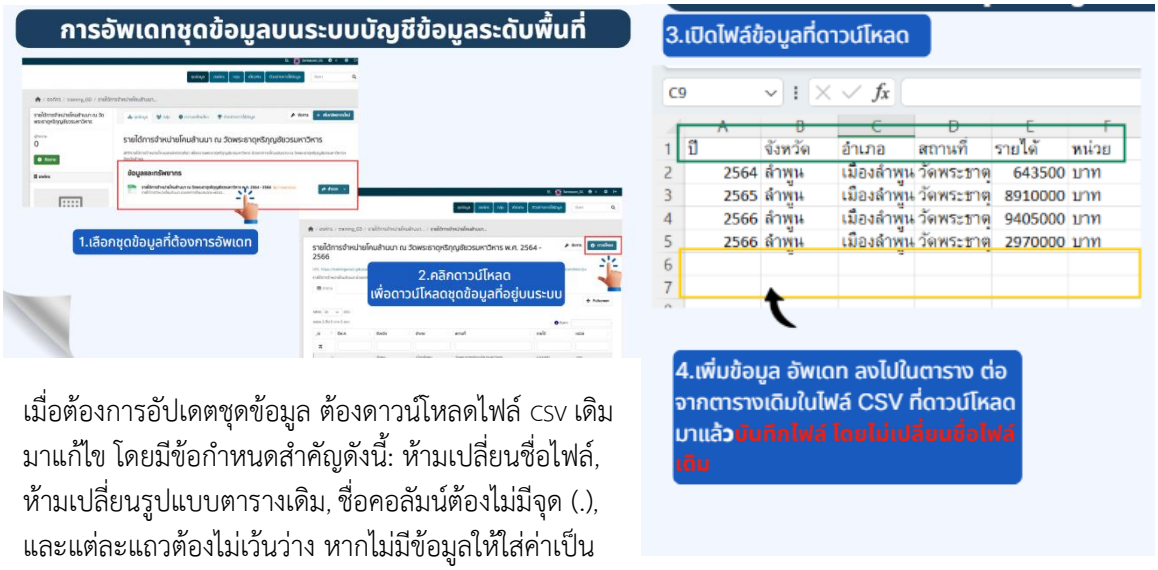
1.5.3 การแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล และทรัพยากรข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่

ภาพ 18 การแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล และทรัพยากรข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่

สามารถดำเนินการแก้ไขผ่านเมนู 'จัดการ' บนระบบ ได้แก่ แก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล, แก้ไขคำอธิบายทรัพยากร, เพิ่มทรัพยากรใหม่, จัดลำดับทรัพยากร หรือ ลบข้อมูล

1.5.4 การอัพเดทชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่

เมื่อต้องการอัปเดตชุดข้อมูล ต้องดาวน์โหลดไฟล์ CSV เดิมมาแก้ไข โดยมีข้อกำหนดสำคัญดังนี้: ห้ามเปลี่ยนชื่อไฟล์, ห้ามเปลี่ยนรูปแบบตารางเดิม, ชื่อคอลัมน์ต้องไม่มีจุด (.), และแต่ละแถวต้องไม่เว้นว่าง หากไม่มีข้อมูลให้ใส่ค่าเป็น

ภาพ 19 การอัพเดทชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่

ภาคปฏิบัติ

ในช่วงภาคปฏิบัติ ผู้เข้าอบรมได้ทดลองนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ด้วยตนเอง โดยทำตามขั้นตอน KEY-IN และฝึกปฏิบัติการปรับปรุงข้อมูล

1.6 การใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

โดย : นางสาวนิตยา ปะอินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการสถิติและวางแผน
สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

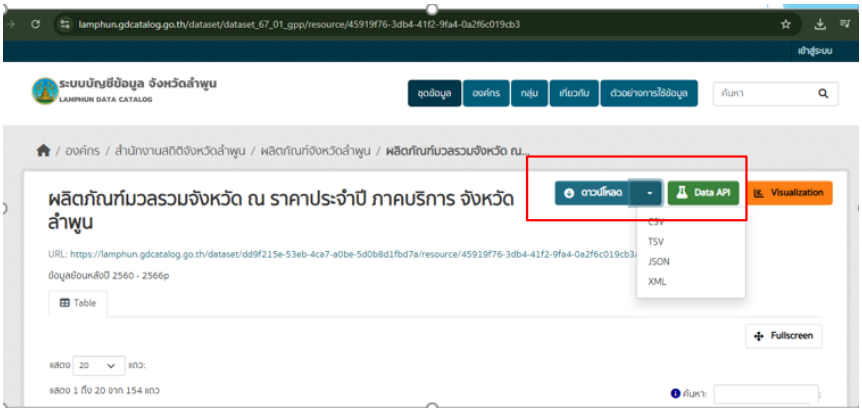

ภาพ 20 ความสัมพันธ์ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1.6.1 การสืบค้นชุดข้อมูล และการใช้ประโยชน์จากชุดข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การสืบค้นหรือการตรวจสอบการมีอยู่ของชุดข้อมูล

การสืบค้น สามารถทำได้โดยเข้าไปที่ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Agency Data Catalog) ผู้ใช้งานสามารถเข้าไปที่หน้าแรกของระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงานแล้ว พิมพ์ข้อมูลที่ต้องการนำมาวิเคราะห์ หลังจากนั้น กด ค้นหา ระบบจะค้นหาข้อมูลที่ผู้ใช้สนใจ และรวบรวมข้อมูลเหลานั้นขึ้นมา ผู้ใช้งานสามารถเลือกชุดข้อมูลที่สนใจนำไปวิเคราะห์ได้ โดยสามารถเลือกดาวโหลดไฟล์ข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ เช่น csv xlxs json หรือในรูปแบบ API เป็นต้น

ภาพ 21 การสืบค้นหรือการตรวจสอบการมีอยู่ของชุดขอมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ปัจจุบัน องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปต่อยอดการวางแผนกลยุทธ์ การขับเคลื่อนยุทธศาตร์ หรือกลยุทธ์การบริหารจัดการ โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติมาประกอบการตัดสินใจ การประเมินแนวโน้มหรือทางเลือกที่เป็นไปได้ เพื่อให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด ดังนั้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลช่วยทำให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวกรวดเร็ว หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจึงเห็น

ความสำคัญของเทคโนโลยีที่ช่วยจัดการการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล (Business Intelligence) ซึ่งมีบทบาทสำคัญที่ช่วยบริหาร จัดการ บอกทิศทางการขับเคลื่อนยุทธศาตร์องค์กร ช่วยให้องค์กรปรับการทำงานให้เข้ากับสังคม และสถานการณ์ในปัจจุบันได้อย่างทันทวงที

เทคนิคการนำเสนอข้อมูลด้วยการเล่าเรื่อง

1) เล่าเรื่องราวที่ชัดเจน: มีโครงสร้างเรื่องราวที่ประกอบด้วยจุดเริ่มต้น ช่วงกลาง และบทสรุปอย่างชัดเจน

2) ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย: หลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ทางเทคนิคที่ซับซ้อนเกินความจำเป็น

3) เน้นข้อมูลที่สำคัญ: คัดเลือกเฉพาะข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องและมีนัยสำคัญต่อเรื่องราว

4) ใช้สีและรูปแบบที่สอดคล้องกัน : เพื่อเสริมสร้างความเป็นระเบียบ ความน่าสนใจ และความเข้าใจที่ตรงกัน

5) สร้างปฏิสัมพันธ์: ออกแบบให้สามารถโต้ตอบกับข้อมูลได้ เช่น การซูมเข้า-ซูมออก การเลือกดูรายละเอียดเฉพาะจุด

การนำเสนอข้อมูลด้วยเทคนิคการเล่าเรื่องที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญในการถ่ายทอดจากข้อมูล สู่สารสนเทศให้มีความชัดเจน น่าสนใจ และสนับสนุนการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยโครงสร้างเรื่องราวที่ชัดเจน การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย การเน้นข้อมูลที่สำคัญ การจัดรูปแบบอย่างเหมาะสม และการสร้าง ปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้งาน อันจะส่งผลให้การสื่อสารข้อมูลเป็นไปอย่างมีประสิทธิผลและเกิดประโยชน์สูงสุด

ขั้นตอนการจัดทำสารสนเทศเชิงโต้ตอบ

1) กำหนดเป้าหมาย: กำหนดเป้าหมายที่ต้องการ เช่น การตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดหรือจุดเน้นทางยุทธศาสตร์

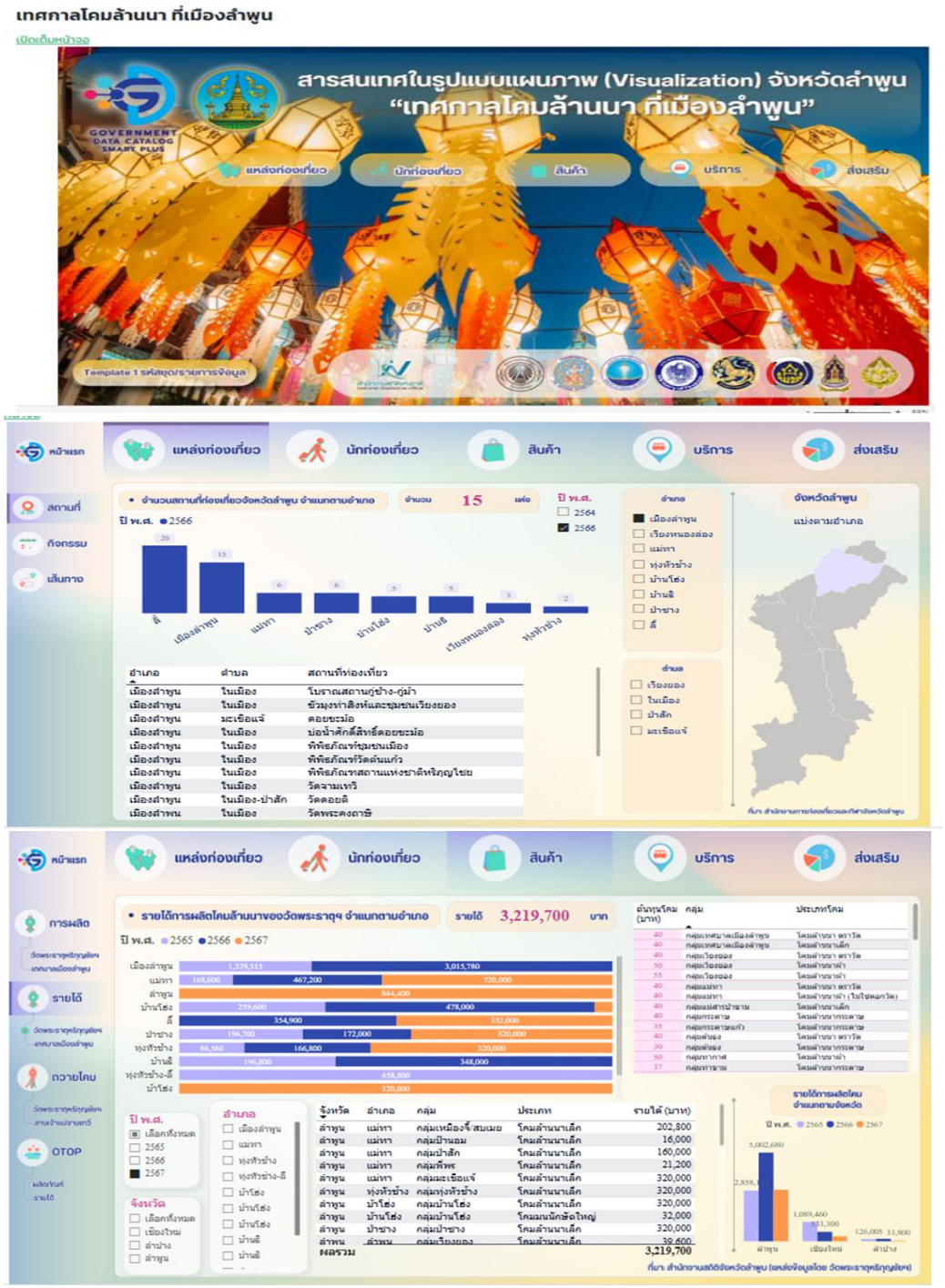
2) รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง: รวบรวมข้อมูลที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับเป้าหมายที่กำหนด

3) เลือกรูปแบบภาพที่เหมาะสม: เลือกใช้แผนภาพหรือแผนภูมิที่เหมาะสมกับข้อมูล เช่น แผนภูมิแท่ง แผนภูมิเส้น แผนที่

4) จัดวางองค์ประกอบ: จัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ให้มีความสวยงามและสอดคล้องกับเรื่องราวที่ต้องการเล่า

5) นำเสนอและปรับปรุง : นำเสนอกับกลุ่มเป้าหมายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อรับฟังความคิดเห็นและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นการจัดทำสารสนเทศในรูปแบบแผนภาพที่แสดงผลเชิงโต้ตอบที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดหรือจุดเน้นทางยุทธศาสตร์ จะเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่หลากหลายให้กลายเป็นภาพรวมที่เข้าใจง่าย ช่วยให้ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมองเห็นสถานการณ์โดยรวมของจังหวัดได้อย่างชัดเจน นำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการจัดการข้อมูล จะเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดให้มีความเจริญก้าวหน้าและยั่งยืน

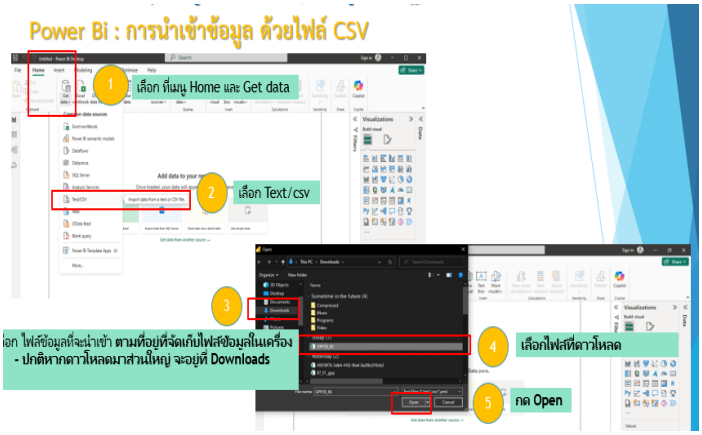
ตัวอย่างการใช้ประโยชน์ชุดข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน ชุดข้อมูลเทศกาล โคมล้านนา ที่เมืองลำพูน

ภาพ 22 การใช้ประโยชน์ชุดข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน

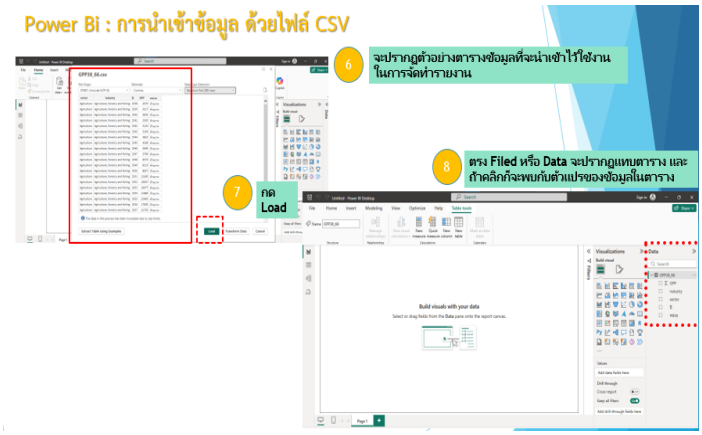
อย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าทุกภาคส่วนสามารถดาวโหลดนำข้อมูลจากระบบบัญชีภาครัฐจังหวัด ไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายโดยสามารถนำไปใช้ต่อกับเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ในรูปแบบ interactive dashboard มีหลายตัวที่ได้รับความนิยม เช่น Tableau, Google Data Studio และ Power BI โดยเครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างและจัดการ dashboard ที่สามารถโต้ตอบกับข้อมูลได้แบบเรียลไทม์ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการใช้ Power BI

1.6.2 การนำเข้าข้อมูล ด้วยไฟล์ CSV ด้วยโปรแกรม Power BI

- เลือก ที่เมนู Home และ Get data
- เลือก Text/csv
- เลือก ไฟล์ข้อมูลที่จะนำเข้าตามที่อยู่ที่จัดเก็บไฟล์ข้อมูลในเครื่อง
- เลือกไฟล์ที่ดาวโหลด
- กด Open

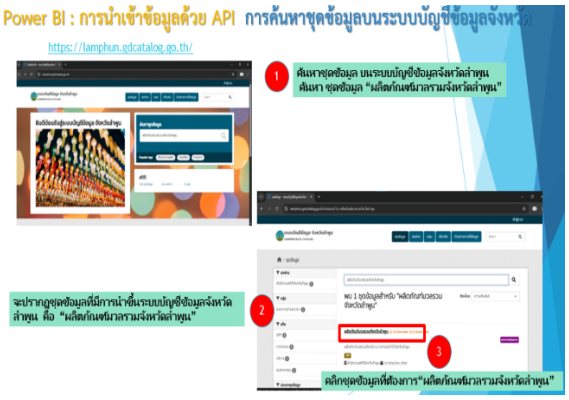
ภาพ 23 การนำเข้าข้อมูล ด้วยไฟล์ CSV ด้วยโปรแกรม Power BI

- จะปรากฏตัวอย่างตารางข้อมูลที่จะนำเข้าไว้ใช้งานในการจัดทำรายงาน
- กด Load
- ตรง Filed หรือ Data จะปรากฏแทบตาราง และถ้าคลิกก็จะพบกับตัวแปรของข้อมูลในตาราง

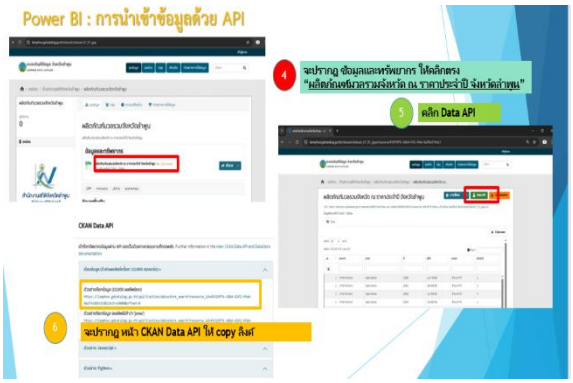
ภาพ 24 การนำเข้าข้อมูล ด้วยไฟล์ CSV ด้วยโปรแกรม Power BI

1.6.3 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power

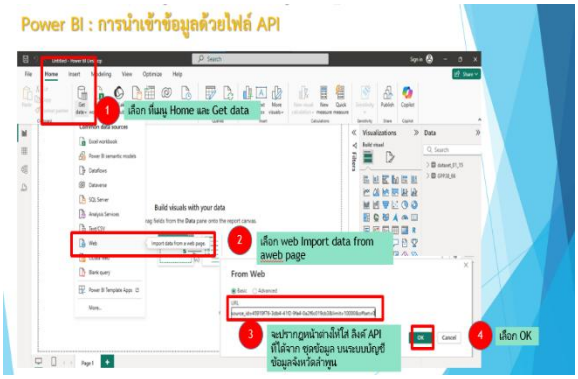
ภาพ 25 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- ค้นหาชุดข้อมูล บนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน ค้นหา ชุดข้อมูล "ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน"
- จะปรากฏชุดข้อมูลที่มีการนำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน คือ "ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน"
- คลิกชุดข้อมูลที่ต้องการ"ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดลำพูน"

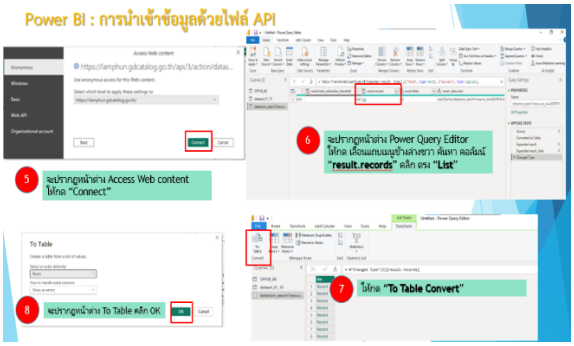
ภาพ 26 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- จะปรากฏ ข้อมูลและทรัพยากร ให้คลิกตรง "ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปี จังหวัดลำพูน"
- คลิก Data API
- จะปรากฏ หน้า CKAN Data API ให้ copy ลิงค์ กด Load

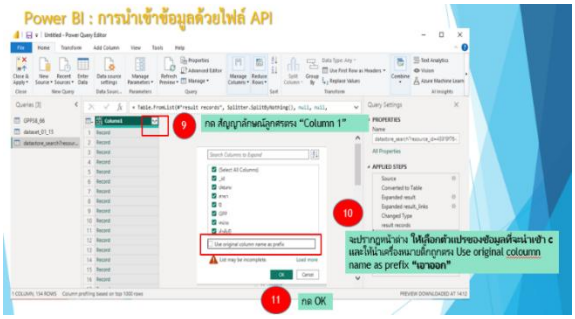
ภาพ 27 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- เลือก ที่เมนู Home และ Get data
- เลือก web Import data from a web page
- จะปรากฏหน้าต่างให้ใส่ ลิงค์ API ที่ได้จาก ชุดข้อมูล บนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน
- เลือก OK

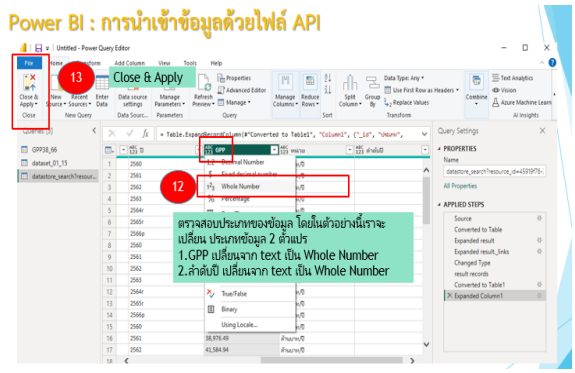
ภาพ 28 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- จะปรากฏหน้าต่าง Access Web content ให้กด "Connect"
- จะปรากฏหน้าต่าง Power Query Editor ให้กด เลื่อนแถบเมนูข้างล่างขวา ค้นหา คอลัมน์ "result.records" คลิก ตรง "List"
- ให้กด "To Table Convert"
- จะปรากฏหน้าต่าง To Table คลิก OK

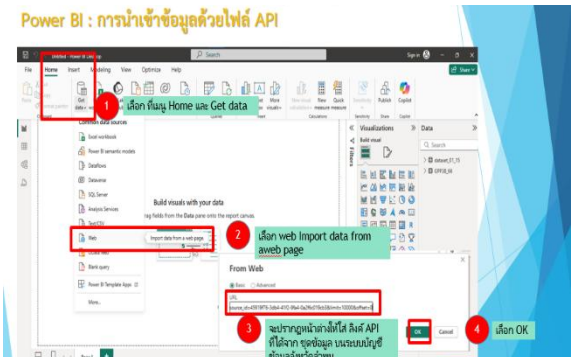
ภาพ 29 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- กด สัญญาลักษณ์ลูกศรตรง "Column 1"
- จะปรากฏหน้าต่าง ให้เลือกตัวแปรของข้อมูลที่จะนำเข้า cและให้นำเครื่องหมายติ๊กถูกตรง Use original coloumn name as prefix "เอาออก"
- กด OK

ภาพ 30 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

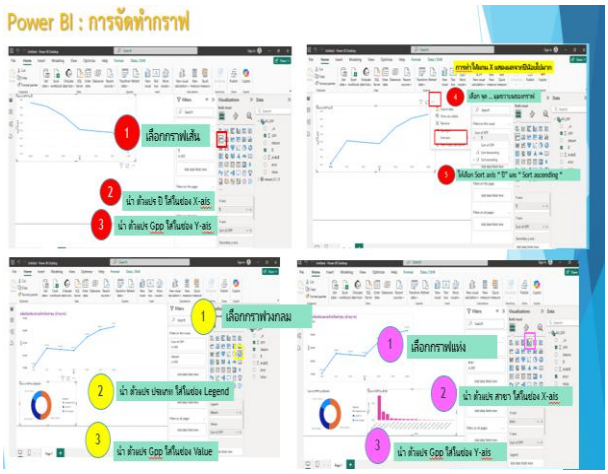
- ตรวจสอบประเภทของข้อมูล โดยในตัวอย่างนี้เราจะเปลี่ยน ประเภทข้อมูล 2 ตัวแปร
  1. GPP เปลี่ยนจาก text เป็น Whole Number
  2. ลำดับปี เปลี่ยนจาก text เป็น Whole Number
- Close & Apply คือ การบันทึกและออก

ภาพ 31 การนำเข้าข้อมูล ด้วย API ด้วยโปรแกรม Power BI

- คลิกขวา เพื่อเปลี่ยนชื่อไฟล์ เป็น API_GPP

1.6.4 การนำเสนอรายงานด้วย กราฟ และการปรับแต่งกราฟ ด้วยโปรแกรม Power BI

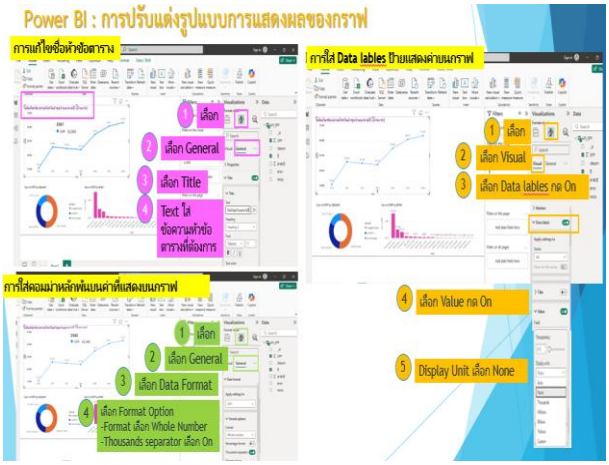

ภาพ 32 การจัดทำกราฟ

- เลือกกราฟเส้น
- นำ ตัวแปร ปี ใส่ในช่อง X-ais
- นำ ตัวแปร Gpp ใส่ในช่อง Y-ais
- เลือก ... มุมขวาบนของกราฟ
- ให้เลือก sort axis ปี และ sort ascending

- เลือกกราฟวงกลม
- นำ ตัวแปร ประเภท ใส่ในช่อง Legend
- นำ ตัวแปร Gpp ใส่ในช่อง Value

- เลือกกราฟแท่ง
- นำ ตัวแปร สาขา ใส่ในช่อง X-ais
- นำ ตัวแปร Gpp ใส่ในช่อง Y-ais

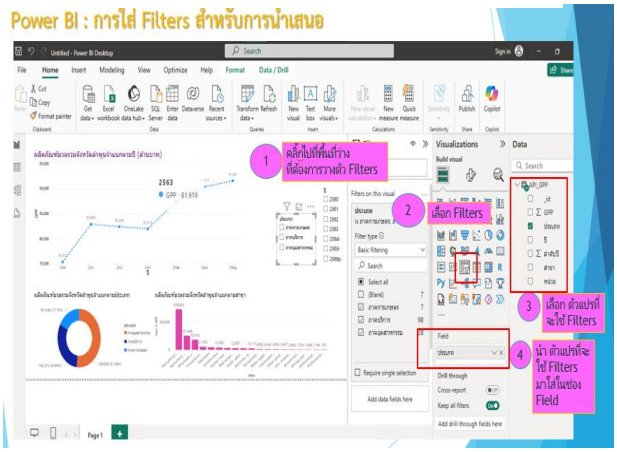

ภาพ 33 การปรับแต่งรูปแบบการแสดงผลของกราฟ

การปรับแต่งรูปแบบการแสดงผลของกราฟ
การแก้ไขชื่อหัวข้อตาราง
- เลือก General
- เลือก Title
- Text ใส่ข้อความหัวข้อตารางที่ต้องการ

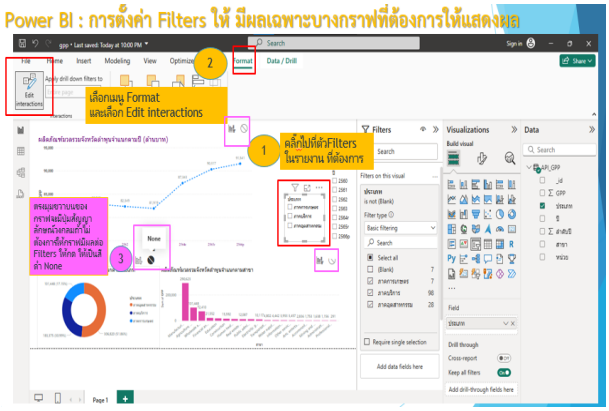
การใส่ Data lables ป้ายแสดงค่าบนกราฟ
- เลือก Visual
- เลือก Data lables กด On
- เลือก Value กด On
- Display Unit เลือก None

การใส่คอมม่าหลักพันบนค่าที่แสดงบนกราฟ
- เลือก General
- เลือก Data Format
- เลือก Format Option
  - Format เลือก Whole Number
  - Thousands separator เลือก On

ภาพ 34 การใส่ Filters สำหรับการนำเสนอ

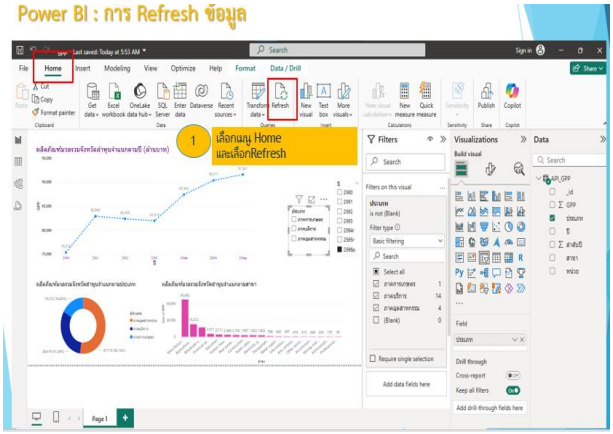
การใส่ Filters สำหรับการนำเสนอ
- คลิ๊กไปที่พื้นที่ว่างที่ต้องการวางตัว Filters
- เลือก Filters
- เลือก ตัวแปรที่จะใช้ Filters
- นำ ตัวแปรที่จะใช้ Filters มาใส่ในช่อง Field

ภาพ 35 การตั้งค่า Filters ให้ มีผลเฉพาะบางกราฟที่ต้องการให้แสดงผล

การตั้งค่า Filters ให้ มีผลเฉพาะบางกราฟที่ต้องการให้แสดงผล

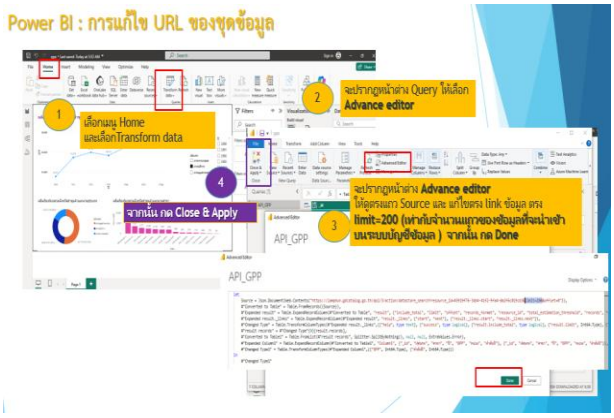
- คลิ๊กไปที่ตัวFilters ในรายงาน ที่ต้องการ
- เลือกเมนู Format และเลือก Edit interactions
- ตรงมุมขวาบนของกราฟจะมีปุ่มสัญญาลักษณ์วงกลมถ้าไม่ต้องการให้กราฟมีผลต่อ Filters ให้กดให้เป็นสีดำ None

ภาพ 36 การ Refresh ข้อมูล

การ Refresh ข้อมูล

- เลือกเมนู Home และเลือก Refresh กรณีที่แหล่งข้อมูลไม่มีการแก้ไขจากเดิม ข้อมูลในกราฟแต่ละกราฟจะมีการอัพเดตข้อมูลจากต้นทางมาแสดงบนกราฟในรายงานที่ได้จัดทำไว้ แต่หากแหล่งข้อมูลต้นทางมีการเปลี่ยนแปลง จะต้องทำการแก้ไขแหล่งข้อมูลใหม่

ภาพ 37 การแก้ไข URL ของชุดข้อมูล

การแก้ไข URL ของชุดข้อมูล

- เลือกเมนู Home และเลือกTransform data
- จะปรากฏหน้าต่าง Query ให้เลือก Advance editor
- จะปรากฏหน้าต่าง Advance editor ให้ดูตรงแถว Source และ แก้ไขตรง link ข้อมูล ตรง limit=200 (เท่ากับจำนวนแถวของข้อมูลที่จะนำเข้าบนระบบบัญชีข้อมูล) จากนั้น กด Done

บทที่ 2

สรุปผลการอบรมโครงการส่งเสริมฯ จังหวัดลำพูน

การอบรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalogให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ มีวัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้งานข้อมูลจากระบบ Government Data Catalog

2.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้เครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ให้มีความรู้ด้านการบริหารจัดการสถิติในระดับพื้นที่ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog)

2.3 เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และจัดทำสารสนเทศเพื่อตอบโจทย์ระดับพื้นที่ ด้วยเครื่องมือวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ได้แก่ Power BI

โดยมีเป้าหมายของผู้เข้ารับการอบรมคือเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในจังหวัดลำพูน ที่มีสถิติทางการที่หน่วยงานภาครัฐในระดับจังหวัดเป็นเจ้าของ รวมถึงสามารถนำมาให้บริการแก่ผู้ใช้ผ่านระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 51 คน จัดขึ้นในวันอังคาร ที่ 22 กรกฎาคม 2568 เวลา 08.30 – 16.30 น.ณ โรงแรมแกรนด์ ปา โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท ลำพูน อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

โดยมี นายภาคิน วานิชดี สถิติจังหวัดลำพูน

กล่าวรายงานการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่เกี่ยวกับการเข้าถึงและการใช้งานข้อมูลจากระบบ Government Data Catalog เพื่อให้เกิดการ บูรณาการข้อมูลสถิติ และเป็นไปตามมาตรฐานการธรรมภิบาลข้อมูลภาครัฐ เพื่อเป็นศูนย์กลางการแบ่งปันสถิติและสารสนเทศในการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

นายโยธิน ประสงค์ความดี
รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน

กล่าวเปิดการอบรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ โดยเน้นย้ำ ความสำคัญของข้อมูล ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ของจังหวัด อาทิเช่น เทศกาลโคมล้านนาที่เมืองลำพูน หัตถอุตสาหกรรม (ผ้าลำพูน) เป็นต้น

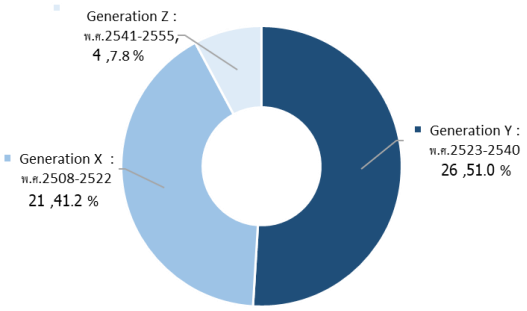
2.1 ผลกิจกรรมการโต้ตอบ “การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย” และ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและการนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

กิจกรรมโต้ตอบการบรรยายเรื่อง “การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย” มุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจร่วมกันในภาพรวมของการบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทยและของจังหวัด เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการระบบสถิติที่มีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 1 ก่อนการบรรยาย

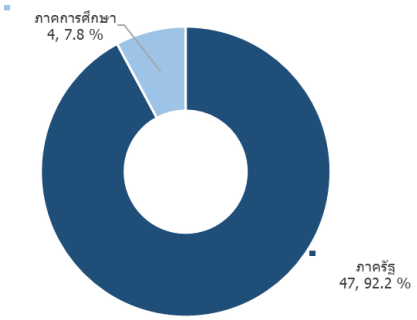
เป็นการสำรวจข้อมูลทั่วไป สามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาเพื่อทำความเข้าใจข้อมูลเบื้องต้นของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

ผลการสำรวจช่วงวัยของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม จำนวน 51 คน พบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม Generation Y (26 คน, 51.0 %) รองลงมาคือ Generation X (21 คน, 41.2%) และ Generation Z (4 คน, 7.8%) ตามลำดับ

ภาพ 38 ผลการสำรวจช่วงวัยของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม

ผลการสำรวจหน่วยงานของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม จำนวน 51 คน พบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่ สังกัดหน่วยงานภาครัฐ (47 คน, 92.2%) รองลงมาคือ ภาคการศึกษา (4 คน, 7.8%)

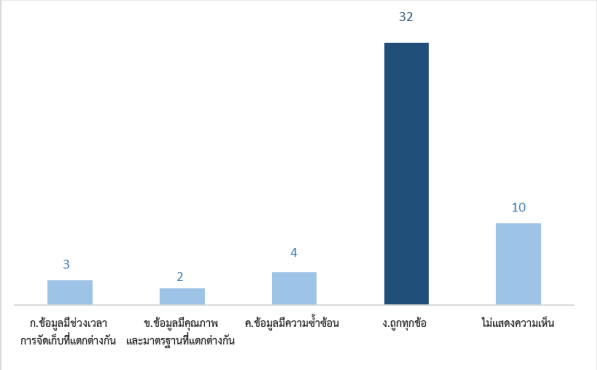

ภาพ 39 ผลการสำรวจหน่วยงานของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่เข้าร่วมการอบรม

ส่วนที่ 2 หลังการบรรยาย

เป็นการประเมินผลเพื่อวัดระดับความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการถ่ายทอดองค์ความรู้ในโอกาสต่อไป สรุปได้ดังนี้

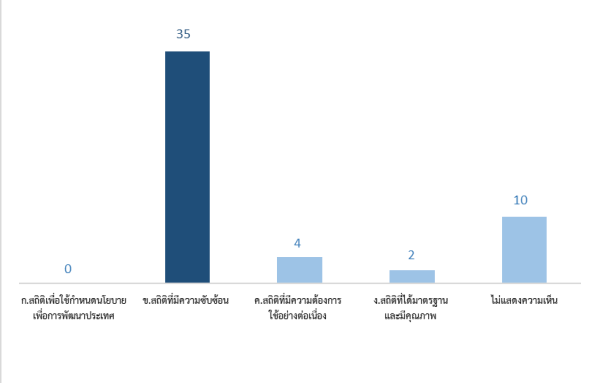
1. ข้อใดเป็นประเด็นปัญหาท้าทาย (Pain Point) ของระบบสถิติแบบกระจายงาน

ภาพ 40 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คนคิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 32 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นปัญหาท้าทาย (Pain Point) ของระบบสถิติแบบกระจายงาน

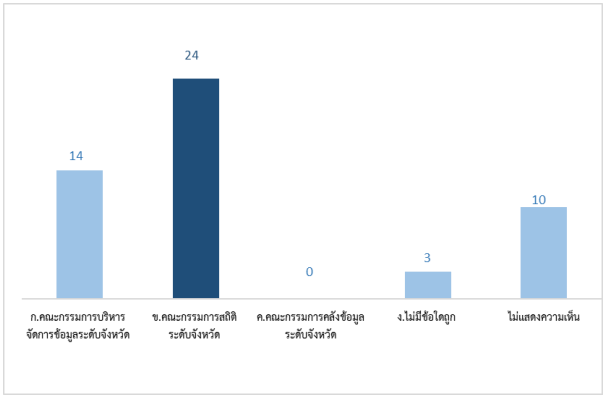
2. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของสถิติทางการ

ภาพ 41 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คนคิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 35 คน คิดเป็นร้อยละ 85.4 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นปัญข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติของสถิติทางการ

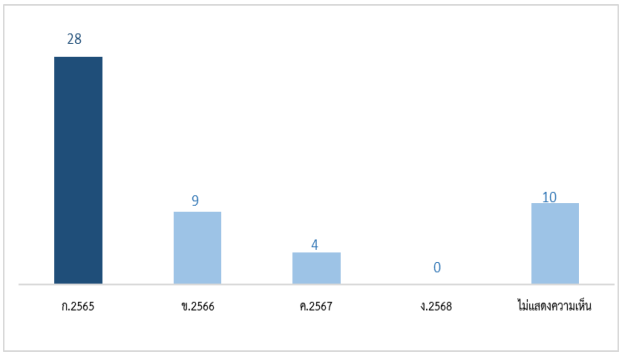
3. กระบวนงานการจัดทำบัญชีข้อมูลในระดับพื้นที่ของจังหวัดลำพูน มีการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการใด

ภาพ 42 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คน คิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 24 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นกระบวนงานการจัดทำบัญชีข้อมูลในระดับพื้นที่ของจังหวัดลำพูน มีการขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการใด

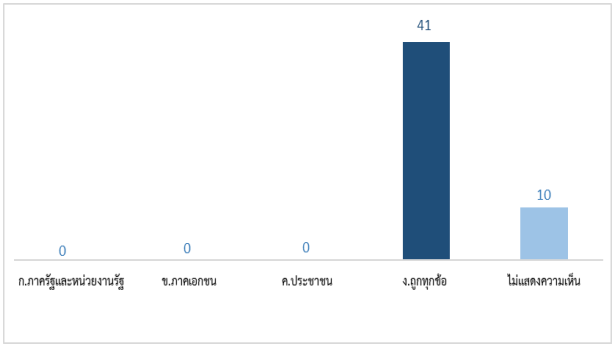
4. การจัดทำระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณใด

ภาพ 43 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คน คิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 28 คน คิดเป็นร้อยละ 68.3 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นการจัดทำระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณใด

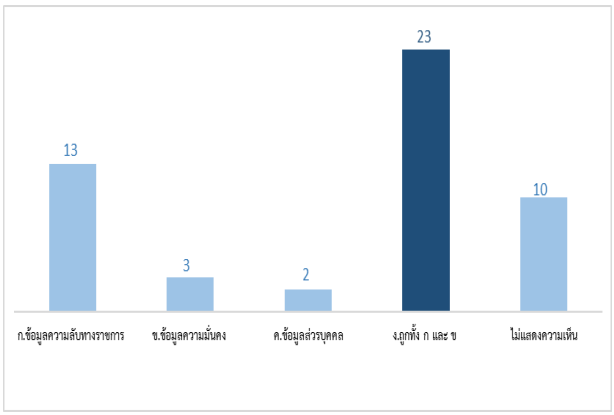
5. การจัดหาบัญชีข้อมูลภาครัฐมีประโยชน์ต่อใครบ้าง

ภาพ 44 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คนคิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 41 คน คิดเป็นร้อยละ 100.0 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นการจัดหาบัญชีข้อมูลภาครัฐมีประโยชน์ต่อใครบ้าง

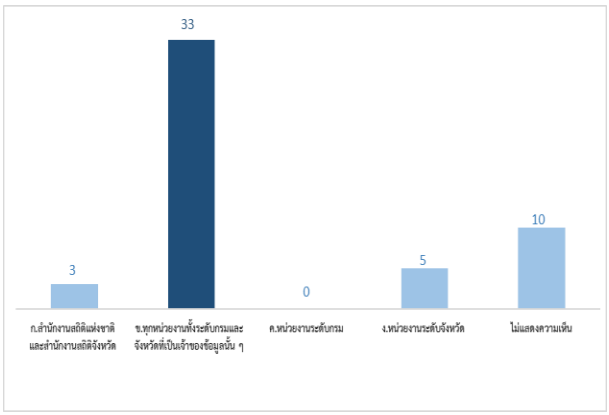
6. บนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐข้อมูลประเภทใดไม่สามารถแจ้งลงทะเบียนได้

ภาพ 45 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คนคิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 23 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐข้อมูลประเภทใดไม่สามารถแจ้งลงทะเบียนได้

7. การนำเข้าข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใด

ภาพ 46 ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของภาคีเครือข่ายที่เข้าร่วมการอบรมของสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า จากผู้ที่เข้าร่วมการอบรม 51 คน มีผู้ตอบบคำถาม 41 คนคิดเป็น 80.4 % และไม่แสดงความคิดเห็น 10 คน คิดเป็น 19.6 % ของภาคีเครือข่ายสถิติที่เข้าร่วมอบรมทั้งหมด มี 33 คน คิดเป็นร้อยละ 80.5 % ของผู้ตอบคำถามนี้มีความเข้าใจถูกต้อง ประเด็นการนำเข้าข้อมูลบน

ผลกิจกรรมการโต้ตอบ “การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย” และการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและการนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ณ จังหวัดลำพูน พบว่า เครือข่ายสถิติส่วนใหญ่มีความเข้าใจหลักการพื้นฐานของระบบสถิติประเทศไทย และ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและการนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ อย่างไรก็ตามยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในบางประเด็น เช่น ระบบสถิติแบบกระจายงาน และลักษณะของไฟล์ข้อมูล (ทรัพยากรข้อมูลที่พร้อมใช้) ที่จะนำขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานด้านสถิติของประเทศไทยและจังหวัดเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ข้อมูล จึงควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายสถิติอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการบรูณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดและส่งเสริมการพัฒนาสถิติที่มีคุณภาพตามมาตราฐานสากล

2.2 การนำเสนอผลการทบทวนรายการข้อมูลในเล่มแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวน 2568 และการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน

รายการข้อมูลสถิติทางการในเล่มแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวน 2568 ถูกสังเคราะห์จากรายการข้อมูลที่บรรจุในเล่มแผนพัฒนาของจังหวัด ที่ตอบประเด็นการพัฒนาจังหวัด ทั้ง 4 ประเด็น ประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารในจังหวัดให้ความสนใจ รวมถึงตัวชี้วัดการพัฒนาระดับ จังหวัด

ตารางสรุปรายการสถิติทางการจังหวัดลำพูน

นับจำนวน ของ ตัวชี้วัด	ป้ายชื่อคอลัมน์		
ป้ายชื่อแถว	กรม	จังหวัด	ผลรวมทั้งหมด
⊟ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด	34		34
ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัด จังหวัดลำพูน	34		34
⊟ประเด็นการพัฒนาจังหวัด	19	139	158
การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จังหวัดลำพูน	10	40	50
เกษตรสุขภาพและเกษตรนวัตกรรมสร้างสรรค์จังหวัดลำพูน	2	44	46
สังคมและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำพูน	6	34	40
อุตสาหกรรม เศรษฐกิจสร้างสรรค์จังหวัดลำพูน	1	21	22
⊟ประเด็นสำคัญ (Pain Point)	72	105	177
การได้รับความสุข จากการใช้ชีวิตใน ลำพูน	59	21	80
เกษตรนวัตกรรมสร้างสรรค์	4	39	43
เทศกาลโคมล้านนา ที่เมืองลำพูน	8	26	34
หัตถอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (ผ้าลำพูน)	1	19	20
ผลรวมทั้งหมด	125	244	369

ภาพ 47 ตารางสรุปรายการสถิติทางการจังหวัดลำพูน

การดำเนินการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐจังหวัดลำพูน

- ปีงบประมาณ 2565 โดยเริ่มจากประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารจังหวัดให้ความสนให้ความสนใจ 1 ประเด็น ได้แก่ “การได้รับความสุขจากการใช้ชีวิตในลำพูน” มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบจำนวน 21 ชุดข้อมูล

- ปีงบประมาณ 2566 มีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและนำระบบมาใช้ โดยเลือกประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารในจังหวัดให้ความสนใจ 2 ประเด็น

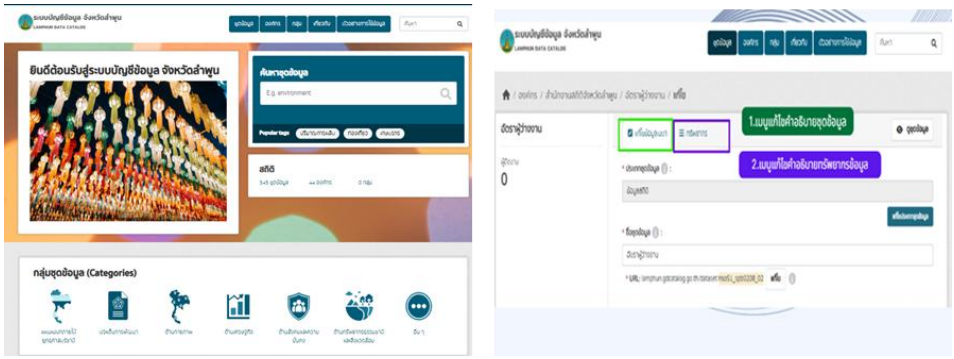
1. หัตถอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (ผ้าลำพูน)” มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 19 ชุดข้อมูล
2. เกษตรนวัตกรรมสร้างสรรค์ มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของและลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 39 ชุดข้อมูล

- ปีงบประมาณ 2567 มีการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐและนำระบบมาใช้ โดยเลือกประเด็นสำคัญ (Pain Point) ที่ผู้บริหารในจังหวัดให้ความสนใจ 1 ประเด็น ได้แก่ เทศกาลโคมล้านนาที่เมืองลำพูน มีรายการชุดข้อมูลที่จังหวัดเป็นเจ้าของ และลงทะเบียนบนระบบ จำนวน 26 ชุดข้อมูล นำชุดข้อมูลที่ตอบประเด็นการพัฒนาจังหวัด ทั้ง 4 ประเด็นการพัฒนา ที่หน่วยงานในจังหวัดเป็นเจ้าของข้อมูลนำมาลงทะเบียนบนระบบบัญชีข้อมูล จำนวน 134 ชุดข้อมูล

- ปีงบประมาณ 2568 พัฒนาชุดข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และส่งเสริมให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

- แผนปีงบประมาณ 2569-2570 พัฒนาชุดข้อมูลให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยทบทวนรายการชุดข้อมูล เพิ่มรายการชุดข้อมูลที่สำคัญ จำเป็น ที่นำมาใช้ในการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และส่งเสริมให้ส่วนราชการใช้ประโยชน์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

2.3 work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน

ภาพ 48 work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน

จากจำนวนผู้เข้าร่วมการอบรมเครือข่ายสถิติในจังหวัดลำพูน เกี่ยวกับการ work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน พบว่า ผู้เข้าร่วมการอบรมมีทั้งผู้ที่เคยนำเข้าระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด และผู้ที่ไม่เคยนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่เคยนำข้อมูลขึ้นบนระบบทั้งนี้เนื่องจาก ผู้รับผิดชอบเดิมมีการโยกย้ายบุคลากรในหน่วยงาน หรือ ผู้รับผิดชอบติดภาระกิจอื่นไม่สามารถเข้าร่วมอบรมได้ โดยเฉพาะในส่วนของการจัดการข้อมูลและการนำเข้าทรัพยากรข้อมูล (ไฟล์ข้อมูลที่พร้อมใช้) ยังถือว่าเป็นเรื่องค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องมีความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างข้อมูลของชุดข้อมูลนั้น ๆ ทั้งนี้ทางสำนักงานสถิติจังหวัดลำพูนจะเป็นที่ปรึกษาและจัดทำคู่มือสำหรับการจัดทำมาตรฐานสถิติ และการนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัด ให้กับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลภายในจังหวัดลำพูนต่อไป

ภาพ 49 ภาพกิจกรรม work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน

2.4 ผลการประเมินความพึงพอใจ

ภาพ 50 ภาพกิจกรรมหลังจบ work shop การทดลองนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดลำพูน

การประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมการอบรมฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการอบรมฯ อันจะนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการจัดการอบรมในอนาคตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสำรวจผ่านแบบออนไลน์ผ่านระบบ Google Forms ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเนื้อหา และส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการอบรมฯ ตามมาตรวัด 5 ระดับ (ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด , ระดับ 4 หมายถึง มาก, ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง, ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด) ผลการประเมินความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน พบว่า มีผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 51 คน โดยมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ครั้งนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.28 หรือ ร้อยละ 85.5) สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

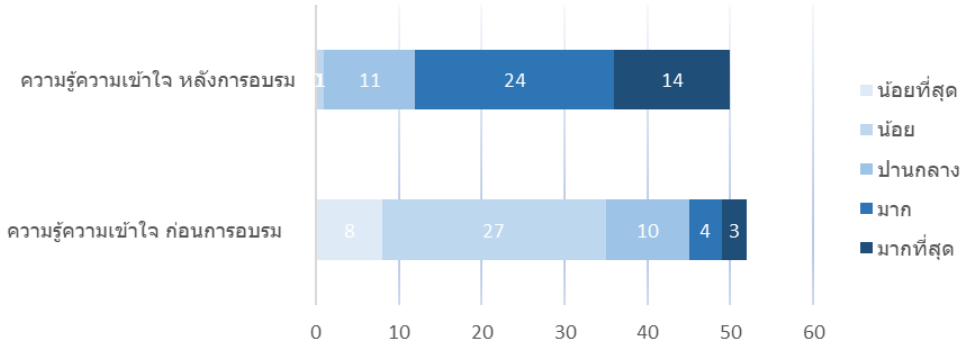
ผลการประเมินพบว่า ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งทั้งหมดเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนที่มีบทบาทในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาข้อมูลสถิติระดับจังหวัดโดยตรง

ภาพ 51 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจของเนื้อหา

ผลการประเมินพบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากก่อนการอบรมฯ มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยที่สุดถึงมากที่สุด แต่ภายหลังการอบรมฯ มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับน้อยถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดอบรมฯ ในการเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

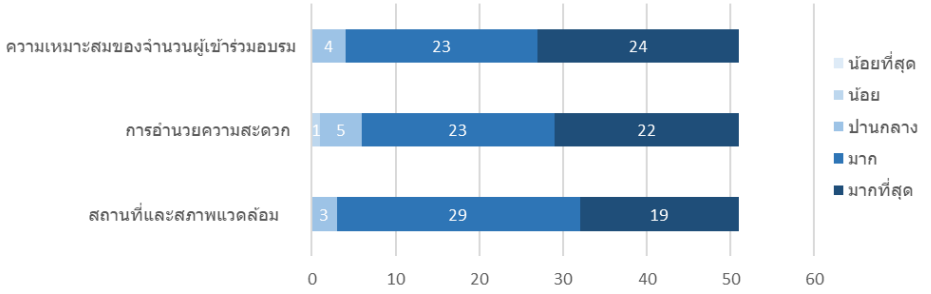

ภาพ 52 แผนภูมิแสดงความรู้ความเข้าใจของเนื้อหาของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการอบรมฯ

ด้านสถานที่

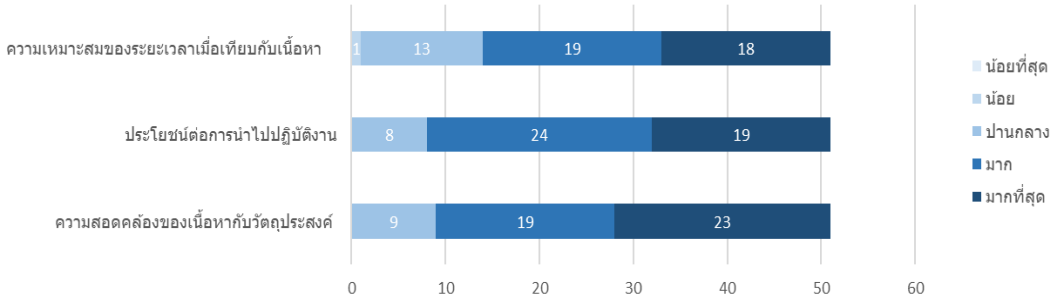
ผลการประเมินพบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ต่อสถานที่และสภาพแวดล้อม การอำนวยความสะดวก และความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วมประชุมในระดับมากถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของการบริหารจัดการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการอบรมฯ ครั้งนี้

ภาพ 53 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านสถานที่ของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ด้านเนื้อหาและระยะเวลา

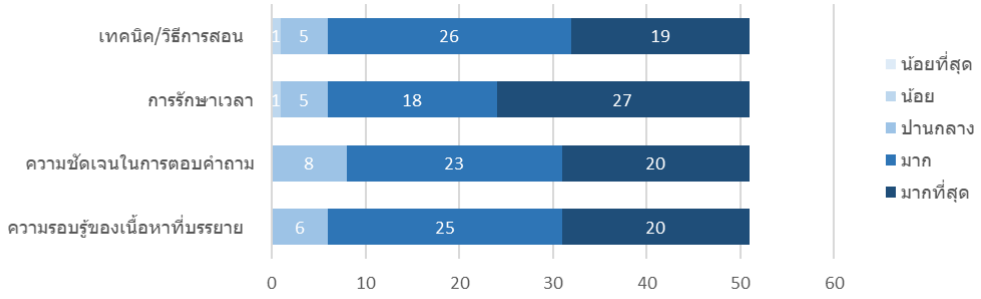
ผลการประเมินพบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และความเหมาะสมของระยะเวลาเมื่อเทียบกับเนื้อหาในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกำหนดเนื้อหาและระยะเวลาในการจัดอบรมฯ มีความเหมาะสมและตอบสนองต่อความต้องการของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ภาพ 54 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านเนื้อหาและระยะเวลาของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ด้านวิทยากร

ผลการประเมินพบว่า ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อความรอบรู้ของเนื้อหาที่บรรยาย ความชัดเจนในการตอบคำถาม ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและความเชี่ยวชาญของวิทยากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ความพึงพอใจต่อ เทคนิค/วิธีสอน และการรักษาเวลาอยู่ในระดับน้อยถึงมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความหลากหลายของความคิดเห็นในประเด็นดังกล่าว และสะท้อนให้เห็นว่ายังมีประเด็นที่สามารถพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้การบริหารจัดการเวลาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภาพ 55 แผนภูมิแสดงความพึงพอใจด้านวิทยากรของภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

2.5 ภาคีเครือข่ายสถิติจังหวัดลำพูน

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน (คน)
1	สำนักงานจังหวัดลำพูน	1
2	ตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน	1
3	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดลำพูน	1
4	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน	1
5	สำนักงานสัสดีจังหวัดลำพูน	2
6	ที่ทำการปกครองจังหวัดลำพูน	1
7	สำนักงานคลังจังหวัดลำพูน	1
8	สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน	1
9	สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน	1
10	สำนักงานขนส่งจังหวัดลำพูน	1
11	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน	1
12	สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดลำพูน	2
13	สำนักงานแรงงานจังหวัดลำพูน	1
14	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดลำพูน	1
15	สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน	1
16	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดลำพูน	1

ลำดับที่	หน่วยงาน	จำนวน (คน)
17	สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน	1
18	สำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน	1
19	สหกรณ์จังหวัดลำพูน	1
20	สำนักงานประมงจังหวัดลำพูน	1
21	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำพูน	1
22	สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน	2
23	สำนักงานโครงการชลประทานลำพูน	1
24	สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน	1
25	สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดลำพูน	1
26	สำนักงานประกันสังคมจังหวัดลำพูน	1
27	สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน	1
28	สำนักงานพลังงานจังหวัดลำพูน	1
29	สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูน	1
30	สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำพูน	1
31	สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดลำพูน	1
32	เทศบาลเมืองลำพูน	1
33	สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดลำพูน	1
34	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำพูน เขต 2	1
35	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลำปาง ลำพูน	1
36	สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดลำพูน	1
37	ศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัดลำพูน	2
38	ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 8 จังหวัดลำพูน	1
39	สำนักงานอุตุนิยมวิทยาลำพูน	1
40	สำนักงานยุติธรรมจังหวัดลำพูน	1
41	สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สาขาจังหวัดลำพูน	1
42	แขวงทางหลวงลำพูน	2
43	ทางหลวงชนบทลำพูน	2
44	สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดลำพูน	1
45	สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ลำพูน	1
รวม		51

2.6 ภาพถ่ายโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

ภาพ 56 ภาพกิจกรรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

บทที่ 3

สรุปผลการอบรมโครงการส่งเสริมฯ ในภาพรวม

ปัจจุบันข้อมูลมีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจในทุกระดับ การพัฒนาระบบสถิติของประเทศให้มีความทันสมัย เชื่อมโยง และสามารถตอบสนองต่อความต้องการขอผู้ใช้ข้อมูลได้อย่างแท้จริงถือเป็นภารกิจสำคัญของสำนักงานสถิติแห่งชาติและสำนักงานสถิติจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัดซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินในระดับพื้นที่ ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและความเข้มแข็งให้แก่ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการระบบสถิติได้อย่างมีประสิทธิภาพและรองรับการเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ การอบรมโครงการส่งเสริมการใช้งานระบบ Government Data Catalog ให้กับเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ในจังหวัดลำพูน อาทิเช่น การบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทย การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ และการนำชุดข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เป็นการอบรมเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อสนับสนุนรายการข้อมูลสถิติทางการที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในระดับพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีการใช้ประโยชน์จากบัญชีข้อมูลจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยเป็นการขยายผลการดำเนินงานจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 เพื่อให้การดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้” เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมีภาคีเครือข่ายสถิติระดับจังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานเข้าร่วมอบรมจำนวน 46 หน่วยงาน 51 คน หัวหน้าส่วนราชการมาร่วมเป็นเกียรติในพิธีเปิดจำนวน 9 หน่วยงาน โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูนเป็นประธานในพิธีเปิด และเจ้าหน้าที่สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูนเข้าร่วมเป็นเจ้าภาพการจัดอบรม โดยการจัดอบรม มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการระบบสถิติ การเข้าถึง การใช้ประโยชน์ข้อมูลจากระบบ Government Data Catalog และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำข้อมูลสถิติระดับพื้นที่ ระยะเวลาการอบรม 1 วัน วันที่ 22 กรกฎาคม 2568 ผู้เข้าร่วมอบรม หน่วยงานในระดับพื้นที่ รวมภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ทั้งสิ้น 51 คน จาก 46 หน่วยงาน และมีความพึงพอใจในภาพรวมต่อการอบรม ครั้งนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.28 หรือ ร้อยละ 85.5 สามารถสรุปผลได้ 3 ประการ ดังนี้

1) การพัฒนาความรู้และทักษะ

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสถิติเพิ่มมากขึ้น รวมถึงแนวทางการจัดทำและพัฒนาข้อมูลให้มีคุณภาพ การจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ และการนำไปใช้ประโยชน์ ตลอดจนการพัฒนาทักษะในการเล่าเรื่องจากข้อมูลให้มีคุณภาพ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสื่อสารเชิงนโยบายได้ อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของจังหวัดในทุกมิติ

2) เครือข่ายมีความร่วมมือ

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่มีความเข้มแข็ง เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในระดับพื้นที่ผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการผลิตและใช้ข้อมูลร่วมกัน รวมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกันในบทบาทและกระบวนการบริหารจัดการข้อมูลสถิติในระดับจังหวัดตามกรอบแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้” อันจะนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุม และสามารถสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลสถิติในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายและการวางแผนพัฒนาจังหวัด โดยเฉพาะการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐที่ผ่านกระบวนการจัดทำ และตรวจสอบคุณภาพแล้ว เพื่อขับเคลื่อนนโยบายของจังหวัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการในพื้นที่อย่างทันท่วงที อีกทั้งยังสนับสนุนให้หน่วยงานในระดับพื้นที่มีการใช้ข้อมูลร่วมกันสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลข้อมูล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการข้อมูลและตอบสนองต่อประเด็นการพัฒนาได้อย่างตรงจุดและยั่งยืน

การจัดอบรมฯ ครั้งนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ ทั้งการส่งเสริมองค์ความรู้และเพิ่มพูนทักษะในการบริหารจัดการระบบสถิติ รวมถึงการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสถิติตลอดจนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่ ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานที่มั่นคง ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาสถิติระดับจังหวัด (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถตอบสนองต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการพัฒนาจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

3.2 ปัญหาและอุปสรรค

1) ด้านรูปแบบการจัดประชุม

การดำเนินการอบรมฯ เนื้อหาในการอบรมค่อนข้างเยอะและซับซ้อน เมื่อเทียบกับระยะเวลาที่จัดอบรม ควรเพิ่มจำนวนวันในการอบรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเวลาฝึกปฏิบัติที่มีระยะเวลาไม่เพียงพอ

2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

จำนวนและความหลากหลายของหน่วยงานในระดับพื้นที่ที่เข้าร่วมการอบรมอาจยังไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการบูรณาการข้อมูลที่หลากหลายมุมมองและจำเป็นต่อการพัฒนาระบบสถิติระดับพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุม อีกทั้งโอกาสในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในกิจกรรมต่าง ๆ ยังมีน้อย ทำให้การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ

3) ด้านการบริหารจัดการข้อมูล

ข้อจำกัดด้านทักษะและความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงานที่มีพื้นฐานทักษะความเข้าใจด้านข้อมูล ระบบโครงสร้างการจัดเก็บฐานข้อมูล รวมทั้งในระดับพื้นที่หน่วยงานมีบุคลากรค่อนข้างจำกัดไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านข้อมูล เนื่องจากการนำข้อมูลขึ้นบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดทรัพยากรข้อมูลต้องมีความพร้อมใช้และต้องถูกหลักตามธรรมภิบาลข้อมูลซึ่งมีความซับซ้อน ข้อมูลบางประเภทไม่สามารถเปิดเผยได้ หรือมีขั้นตอนการเข้าถึงที่ซับซ้อน และข้อกำหนดด้านกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งความเข้าใจในมาตรฐาน และแนวทางปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ส่งผลให้การผลิตและใช้ประโยชน์จากข้อมูลยังไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

3.3 ข้อเสนอแนะ

1) ด้านรูปแบบการจัดประชุม

- ควรดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยกำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 วัน
- ควรขยายช่วงเวลาการฝึก ปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ
- ควรพัฒนาเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ให้มีความน่าสนใจ
- ควรจัดทำคู่มือการใช้งานระบบและเอกสารประกอบการอบรม
- ควรปรับลดเนื้อหาให้มีความซับซ้อนลดลง เข้าใจง่าย

2) ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

- ควรขยายโอกาสให้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมมากขึ้น เพื่อเพิ่มความหลากหลายของข้อมูลและมุมมองที่เป็นประโยชน์
- ควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้ซักถามและมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

3) ด้านการบริหารจัดการข้อมูล

- ควรส่งเสริมให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลดำเนินการจัดทำและปรับปรุงข้อมูลด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง ครอบถ้วน และทันสมัย
- ควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้หน่วยงานตระหนักถึงความสำคัญและสามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

3.4 แนวทางการดำเนินงานในระยะต่อไป

1) การยกระดับการบริหารจัดการระบบสถิติระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูนจะสนับสนุนเป็นที่ปรึกษา และจัดทำคู่มือมตราฐานสถิติและการนำข้อมูลขึ้นระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดให้กับหน่วยงานเจ้าของข้อมูล พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้หน่วยงานในระดับพื้นที่สามารถนำข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐมาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจเชิงนโยบายและการวางแผนพัฒนาได้อย่างแม่นยำและทันต่อเหตุการณ์

2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายสถิติระดับพื้นที่

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูนจะขยายผลการดำเนินงานภายใต้กรอบแนวคิด “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมใช้” อย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายและครอบคลุม พร้อมทั้งสร้างกลไกการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการผลิตและใช้ข้อมูล เพื่อสร้างระบบนิเวศข้อมูลที่หลากหลายและเชื่อมโยงข้อมูลที่ครบถ้วน อันจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์จากข้อมูล ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลข้อมูล

3) การพัฒนาทักษะและสมรรถนะของบุคลากรในระดับพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูนจะดำเนินการส่งเสริมการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิชาการสถิติ และสนับสนุนการขับเคลื่อนให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลผลิตและใช้ข้อมูลได้อย่างมีคุณภาพ เช่น การจัดทำคู่มือการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย เพื่อลดความซ้ำซ้อน จัดฝึกอบรมเฉพาะด้าน เช่น การจัดทำ Metadata, การใช้ไฟล์ในรูปแบบ Machine Readable, ความรู้เรื่องการใช้ Power Bi เบื้องต้น เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรในระดับพื้นที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการข้อมูลและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาจังหวัดได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน

ทั้งนี้ การที่ระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดจะมีข้อมูลที่ได้มาตรฐานถูกต้องตามหลักธรรมภิบาลข้อมูลต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าของข้อมูลทุกหน่วยงาน ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการนำข้อมูลขึ้นระบบอย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่ให้ทุกภาคส่วนสามารถนำข้อมูลบนระบบบัญชีข้อมูลจังหวัดไปใช้ประโยชน์ และสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายและการวางแผนพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

ภาคผนวก

ภาพประกอบการอบรม

https://drive.google.com/drive/folders/1r53SY9FqGVllan_R7hMeUdtJeW_snIXN

เอกสารประกอบการประชุม

https://drive.google.com/drive/folders/1Py8Tfz86hZoaT8sLiKRZBAUxsSr3e4xU?usp=sharing

สำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน

0 5353 4363

saraban_lamphun@nso.mail.go.th

www.lamphun.nso.go.th

สถิติจังหวัดลำพูน

